

**“Yapi Kredi Bank Azərbaycan” QSC
Birləşdirilmiş maliyyə hesabatları**

*31 dekabr 2011-ci il tarixində başa çatan il
Müstəqil Auditorun hesabatı ilə birlikdə*

Mündəricat

Müstəqil auditorun hesabatı

Birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabat.....	2
Birləşdirilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	3
Birləşdirilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	4

Birləşdirilmiş maliyyə hesabatları ilə bağlı qeydlər:

1. Əsas fəaliyyət	5
2. Hesabatların tərtibatının əsası	5
3. Mühəsibat uçotu prinsiplərinin icmalı	6
4. Mühüm mühəsibat uçotu mühakimələri və qiymətləndirmələr	15
5. Səqment haqqında məlumat.....	16
6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	17
7. Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	17
8. Müştərilərə verilmiş kreditlər	18
9. Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar	20
10. Əmlak və avadanlıqlar	21
11. Qeyri-maddi aktivlər	22
12. Vergilər	22
13. Digər aktivlər və öhdəliklər.....	23
14. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	24
15. Müştərilər qarşısında öhdəliklər	24
16. Kapital	25
17. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	25
18. Xalis haqq və komissiya gəliri	26
19. İşçilər üzrə xərclər.....	27
20. Ümumi və inzibati xərclər.....	27
21. Risklərin idarə olunması.....	27
22. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri	34
23. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinin təhlili.....	35
24. Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatın açıqlanması.....	35
25. Kapitalın adekvatlığı.....	36

Müstəqil Auditorun Hesabatı

Yapi Kredi Bank Azərbaycan QSC-nin Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə -

Biz Yapi Kredi Bank Azərbaycan QSC-nin 31 dekabr 2011-ci il tarixinə birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə birləşdirilmiş ümumi gəlir, birləşdirilmiş kapitalda dəyişikliklər və birləşdirilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici qeydlərin icmalından ibarət olan birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Birləşdirilmiş maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fərqləndiricilik və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim vəzifəmiz apardığımız audit əsasında həmin birləşdirilmiş maliyyə hesabatları üzrə rəy ifadə etməkdir. Biz auditə beynəlxalq audit standartlarına uyğun olaraq aparmışıq. Bu standartlar bizdən etik normalara riayət etməyi və auditin planlaşdırılması və aparılmasını birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə kifayət qədər əmin olacaq tərzdə həyata keçirməyi tələb edir.

Auditə birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlər və açıqlamalar barədə audit sübutunun əldə edilməsi üçün prosedurların həyata keçirilməsi daxildir. Seçilmiş prosedurlar auditorun mühakiməsindən, eləcə də fərqləndiricilik və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlər riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Bu risklər qiymətləndirilərkən auditor müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə müəssisənin birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsinə aid olan daxili nəzarət elementlərini nəzərə alır, lakin bu zaman müəssisənin daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmür. Auditə, həmçinin, tətbiq edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyinin və rəhbərlik tərəfindən edilmiş ehtimalların məntiqiliyinin qiymətləndirilməsi, o cümlədən ümumilikdə birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi üzrə qiymətləndirmənin aparılması daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Rəy

Bizim fikrimizcə, birləşdirilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2011-ci il tarixinə Yapi Kredi Bank Azərbaycan QSC-nin maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

22 fevral 2012-ci il

Birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat**31 dekabr 2011-ci il tarixinə***(Min Azərbaycan manatı ilə)*

	Qeydlər	2011	2010
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6	80,882	101,131
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	7	15,353	18,786
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	123,139	67,990
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	9	5,311	11,861
"Repo" razılaşmaları əsasında girov qoyulmuş investisiya qiymətli kağızları	14	3,001	-
Əmlak və avadanlıqlar	10	4,427	4,136
Qeyri-maddi aktivlər	11	1,102	429
Digər aktivlər	13	2,959	902
Cəmi aktivlər		236,174	205,235
Öhdəliklər			
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	14	72,421	79,077
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	15	104,341	74,422
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri	12	178	-
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	12	19	-
Digər öhdəliklər	13	1,265	1,240
Cəmi öhdəliklər		178,224	154,739
Kapital			
Səhm kapitalı	16	38,110	31,610
Bölüşdürülməmiş mənfəət		19,840	18,886
Cəmi kapital		57,950	50,496
Cəmi öhdəliklər və kapital		236,174	205,235

Maliyyə hesabatlarını Bankın İdarə Heyəti adından imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

Coşkun M. Bulak

Sədr və Baş İcraçı Direktor

Xalidə Həsənova

Mühasibat Uçotuna Nəzarət Departamentinin Müdiri

22 fevral 2012-ci il

Birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabat**31 dekabr 2011-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Min Azərbaycan manatı ilə)*

	<i>Qeydlər</i>	2011	2010
Faiz gəliri			
Müştərilərə verilmiş kreditlər		11,562	7,059
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri		945	1,143
Investisiya qiymətli kağızları		487	1,012
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		70	2,187
		13,064	11,401
Faiz xərci			
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(1,381)	(2,009)
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		(291)	(512)
		(1,672)	(2,521)
Xalis faiz gəliri		11,392	8,880
Faizli aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərcləri	8	(927)	(1,184)
Faizli aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərclərindən sonra xalis faiz gəliri		10,465	7,696
Haqq və komissiya gəliri	18	4,484	6,061
Haqq və komissiya xərci	18	(832)	(674)
Dilinq əməliyyatlarından xalis gəlirlər		2,420	2,344
Xarici valyutanın çevrilməsi fərqlərindən xalis gəlirlər/(zərər)lər		145	(142)
Qeyri-faiz gəliri		6,217	7,589
İşçilər üzrə xərclər	19	(4,897)	(3,978)
Ümumi və inzibati xərclər	20	(2,847)	(2,220)
Köhnəlmə və amortizasiya	10,11	(1,078)	(910)
Qeyri-faiz xərci		(8,822)	(7,108)
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət		7,860	8,177
Mənfəət vergisi xərci	12	(406)	(207)
İl üzrə mənfəət		7,454	7,970
İl üzrə digər ümumi gəlir		-	-
İl üzrə cəmi ümumi gəlir		7,454	7,970

5-36 səhifələrdə əlavə edilən qeydlər hazırkı birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

Birləşdirilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat**31 dekabr 2011-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Min Azərbaycan manatı ilə)*

	<i>Səhm kapitalı</i>	<i>Bölüşdürülmə- miş mənfəət</i>	<i>Cəmi</i>
31 dekabr 2009-cu il	27,209	15,317	42,526
Cəmi il üzrə ümumi gəlir	-	7,970	7,970
2009-cu ilin mənfəətinin kapitalizasiyası (Qeydlər 12 və 16)	4,401	(4,401)	-
31 dekabr 2010-cu il	31,610	18,886	50,496
Cəmi il üzrə ümumi gəlir	-	7,454	7,454
2010-cu ilin mənfəətinin kapitalizasiyası (Qeydlər 12 və 16)	6,500	(6,500)	-
31 dekabr 2011-ci il	38,110	19,840	57,950

Birləşdirilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat**31 dekabr 2011-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Min Azərbaycan manatı ilə)*

	<i>Qeydlər</i>	2011	2010
Əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faiz		12,964	10,169
Ödənilmiş faiz		(1,617)	(2,561)
Alınmış haqq və komissiya		4,472	5,833
Ödənilmiş haqq və komissiya		(832)	(674)
Xarici valyuta ilə diling əməliyyatlarından zərərləri çıxmaqla reallaşdırılmış gəlir		2,420	2,344
İşçilər üzrə ödənilmiş xərclər		(4,904)	(3,686)
Ödənilmiş digər əməliyyat xərcləri		(2,924)	(3,667)
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilən pul vəsaitlərinin hərəkəti		9,579	7,758
Əməliyyat aktivlərində xalis (artma)/azalma			
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri		3,042	(9,422)
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(55,608)	(40,452)
Digər aktivlər		(1,218)	(518)
Əməliyyat öhdəliklərində xalis artma/(azalma)			
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(6,710)	36,531
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		29,918	7,821
Digər öhdəliklər		122	1,373
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə (istifadə edilən)/əldə edilən xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		(20,875)	3,091
Ödənilmiş mənfəət vergisi	12	(209)	-
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə (istifadə edilən)/əldə edilən xalis pul vəsaitləri		(21,084)	3,091
İnvestisiya fəaliyyətindən əldə edilən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının əldə edilməsi		(103,804)	(15,750)
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının geri ödənilməsi		107,377	32,127
Əmlak və avadanlıqların alınması	10	(2,149)	(831)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	11	(734)	(378)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə əldə edilən xalis pul vəsaitləri		690	15,168
Pul vəsaitləri və pul vəsaitləri ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri		145	(142)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis (azalma)/artma		(20,249)	18,117
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin əvvəlinə	6	101,131	83,014
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin sonuna	6	80,882	101,131

(Min Azərbaycan manatı ilə)

1. Əsas fəaliyyət

Yapi Kredi Bank Azərbaycan Azərbaycan Respublikasında təsis edilmişdir və Azərbaycan Respublikasında yerləşir. Yapi Kredi Bank Azərbaycan məhdud məsuliyyətli qapalı səhmdar cəmiyyətidir və Azərbaycanın normativ-hüquqi aktlarına uyğun olaraq qurulmuşdur.

Bankın əsas fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasında kommersiya və pərakəndə bank əməliyyatlarının həyata keçirilməsidir. Bank Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının ("ARMB") 11 yanvar 2000-ci ildə verdiyi 243 qeydiyyat nömrəli tam bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir. Bank Azərbaycan Respublikasının 29 dekabr 2006-cı il tarixli "Əmanətlərin sığortalanması haqqında" Qanununda nəzərdə tutulan əmanətlərin sığortalanması üzrə dövlət proqramında iştirak edir. Depozitlərin Sığortalanması Dövlət Fondu fiziki şəxslərin 30 min Azərbaycan manatına qədər əmanətlərinin tam qaytarılmasına zəmanət verir. Bankın qeydiyyatla alınmış ünvanı belədir: Azərbaycan Respublikası, Bakı, AZ1065, Cəfər Cəbbarlı küçəsi, 32/12.

31 iyul 2007-ci il tarixində Yapi Kredi Bank Azərbaycan, Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində Yapi Kredi Invest LLC adlı tam mülkiyyətində olan broker törəmə müəssisəsini ("Törəmə müəssisəsi") qeydiyyatla almışdır. Törəmə müəssisəsi 2008-ci ilin fevral ayında əməliyyatlarına başlamış və diling və broker əməliyyatları ilə məşğul olur. Törəmə müəssisəsinin rəsmi ünvanı belədir: Azərbaycan Respublikası, Bakı, AZ1065, Cəfər Cəbbarlı küçəsi, 32/12.

Birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına Yapi Kredi Bank Azərbaycanın və onun törəmə müəssisəsinin (birlikdə "Bank") maliyyə hesabatları daxildir.

Bankın Azərbaycan Respublikasında 9 filialı (2010: 6 filial) vardır. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə Bankın 182 işçisi var idi (2010: 149).

	2011 %	2010 %
Səhmdar		
Yapi və Kredi Bank A.Ş.	99.8	99.8
YK Yatırım Menkul Degerler A.Ş.	0.1	0.1
YK Lease A.Ş.	0.1	0.1
Cəmi	100.0	100.0

Türkiyədə təsis edilmiş müəssisə "Yapi ve Kredi Bankası A.Ş." ("YKB") Bankın yekun ana şirkətidir. YKB-nin səhmləri 1987-ci ildən etibarən İstanbul Fond Birjasında ("İFB") alınıb-satılır. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə YKB-nin səhmlərinin 18.20%-i birjalarda açıq alınıb-satılırdı (31 dekabr 2010 – 18.20%). Qalan 81.80% Koç Finansal Hizmetler A.Ş. ("KFS") şirkətinin mülkiyyətindədir. KFS şirkətinin yekun səhmdarları UniCredito Italiano SPA və Koç Holding şirkətləridir və hər birinin mülkiyyət payı 50% təşkil edir.

2. Hesabatların tərtibatının əsası**Ümumi məsələlər**

Hazırkı birləşdirilmiş maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları ("MHBS") əsasında hazırlanmışdır.

Azərbaycan manatı Bankın hesabat və funksional valyutasıdır, çünki əməliyyatların əksəriyyəti Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyələşdirilir. Digər valyutalarla aparılmış əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır. Hazırkı birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında rəqəmlər, səhmlərin sayı və xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı (AZN) ilə təqdim edilir.

Birləşdirilmiş maliyyə hesabatları, aşağıdakı mühasibat uçotu prinsiplərində göstərilənlər istisna olmaqla, ilkin dəyər prinsipi əsasında hazırlanmışdır. Məsələn, satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar ədalətli dəyərle yenidən ölçülmüşdür.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

II ərzində Bank aşağıdakı düzəlişlər edilmiş MHBS və Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhi Komitəsinin ("BMHŞK") yeni Şərhlərini qəbul etmişdir. Bu dəyişikliklərin əsas təsiri aşağıdakı kimi olmuşdur:

24 sayılı MUBS "Əlaqəli şəxslərə dair açıqlamalar" (Düzəliş)

2009-cu ilin noyabr ayında buraxılmış, düzəliş edilmiş 24 sayılı MUBS dövlətlə əlaqəli müəssisələr haqqında açıqlamaları sadələşdirir və aidiyyəti olan tərəf anlayışını aydınlaşdırır. Əvvəllər, dövlət tərəfindən nəzarət edilən və ya əhəmiyyətli təsir göstərilən müəssisə həmin dövlətin nəzarət etdiyi və ya əhəmiyyətli təsir göstərdiyi digər müəssisələrlə bütün əməliyyatları haqqında məlumat verməli idi. Düzəliş edilmiş standart belə əməliyyatlar haqqında açıqlamanın yalnız həmin əməliyyatlar ayrı-ayrılıqda və ya birlikdə mühüm olanda verilməsini tələb edir. Düzəliş edilmiş 24 sayılı MUBS 1 yanvar 2011-ci il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir və onun daha erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir. Bank düzəliş edilmiş 24 sayılı MUBS-nı daha erkən, 1 yanvar 2010-cu il tarixindən tətbiq etməyi qərara almışdır. Bu düzəlişlər Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına heç bir təsir göstərməmişdir.

32 sayılı MUBS-a düzəliş "Maliyyə alətləri: Təqdimat": Hüquqların emissiyasının təsnif edilməsi

2009-cu ilin oktyabr ayında MUBSK 32 sayılı MUBS-a düzəliş buraxmışdır. Müəssisələr bu düzəlişi 1 fevral 2010-cu il tarixində və sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edəcəkdir. Bu düzəliş 32 sayılı MUBS-da maliyyə öhdəliyinin tərifini dəyişərək, hüquqların emissiyasının və müəyyən opsiya və varrantların kapital alətləri kimi təsnif edilməsini nəzərdə tutur. Bu qayda hüquqlar proporsional şəkildə müəssisənin eyni sinifdən olan qeyri-törəmə kapital alətlərinin bütün mövcud mülkiyyətçilərinə müəssisənin müəyyən sayda kapital alətlərinin hər hansı valyutada müəyyən edilmiş məbləğə alınması məqsədilə verildə tətbiq edilir. Bu düzəliş Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına heç bir təsir göstərməmişdir.

19 sayılı BMHŞK şərh "Maliyyə öhdəliklərinin kapital alətləri ilə ödənilməsi"

19 sayılı BMHŞK şərh 2009-cu ilin noyabr ayında buraxılmışdır və 1 iyul 2010-cu ildə və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Bu şərh maliyyə öhdəliyinin şərtləri dəyişəndə və maliyyə öhdəliyini tam və ya qismən ödəmək üçün kreditə kapital alətinin buraxılması ilə nəticələndə uçot qaydasını aydınlaşdırır. Bu şərh Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına heç bir təsir göstərməmişdir.

MHBS-lərə təkmilləşdirmələr

2010-cu ilin may ayında MUBSK standartlara, ilk öncə uyğunsuzluqları aradan götürmək və mətni aydınlaşdırmaq məqsədilə üçüncü düzəlişlər toplusunu buraxmışdır. Düzəlişlərin böyük hissəsi 1 yanvar 2011-ci il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Hər bir standart üçün ayrıca keçid şərtləri nəzərdə tutulur. 2010-cu ilin may ayının "MHBS-na təkmilləşdirmələr"inə daxil olan düzəlişlər Bankın mühasibat uçotu prinsiplərinə, maliyyə vəziyyətinə və ya əməliyyat nəticələrinə aşağıda təsvir olunan təsir göstərmişdir:

- 3 sayılı MHBS "Müəssisələrin birləşməsi": ölçmə seçimlərinin əhatə dairəsini məhdudlaşdıraraq müəyyən edir ki, yalnız ləğv etmə halında sahibləri müəssisənin xalis aktivlərində proporsional payla təmin edən mülkiyyət paylarını təqdim edən NCI komponentləri ya ədalətli dəyərle, ya da alınan müəssisənin müəyyən edilə bilən xalis aktivlərində mülkiyyət alətlərinin cari proporsional payı kimi ölçülməlidir. Bu düzəliş Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına heç bir təsir göstərməyəcəkdir.
- 7 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri: Məlumatın açıqlanması"; kəmiyyət və kredit riski açıqlamalarına düzəlişlər təqdim edir. Əlavə tələblər cüzi təsire malik olmuşdur, çünki məlumat asanlıqla əldə edilə bilər.
- 1 sayılı MHBS, 3 sayılı MHBS, 1 sayılı MUBS, 27 sayılı MUBS, 34 sayılı MUBS və 13 sayılı BMHŞK şərhinə düzəlişlər Bankın mühasibat uçotu prinsiplərinə, maliyyə vəziyyətinə və ya əməliyyatlarının nəticələrinə təsir göstərməyəcəkdir.

Aşağıdakı standartlara və şərtlərə düzəlişlər Bankın mühasibat uçotu prinsiplərinə, maliyyə vəziyyətinə və ya əməliyyat nəticələrinə heç bir təsir göstərməmişdir:

- 1 sayılı MHBS "Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının ilk dəfə tətbiq edilməsi" – MHBS-nı ilk dəfə tətbiq edənlərin 7 sayılı MHBS əsasında müqayisəli məlumatların təqdim edilməsindən məhdudlaşdırılmış qaydada azad edilməsi
- 14 sayılı BMHŞK şərh "Minimal maliyyələşdirmə tələbinin əvvəlcədən ödənilməsi"

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühəsibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Birləşdirmə prinsipləri

Törəmə müəssisələr, yəni səsvermə hüquqlarının yarısından çoxu Banka məxsus olan və ya Bankın digər şəkildə əməliyyatlara nəzarət etmək imkanı olan müəssisələr, birləşdirilir. Törəmə müəssisələr nəzarət Banka keçdiyi tarixdən birləşdirilir və nəzarət başa çatdıqdan sonra birləşmə dayandırılır. Bütün qrupdaxili əməliyyatlar, balanslar və qrup şirkətləri arasında əməliyyatlardan əldə edilən reallaşdırılmamış gəlirlər tamamilə silinir. Aparılmış əməliyyatlar köçürülən aktivin dəyərdən düşməsinə göstərmirsə, reallaşdırılmamış zərərler də silinir. Lazım olarsa, Bankın qəbul etdiyi siyasətə uyğunlaşmaq məqsədilə törəmə müəssisələrin uçot siyasətində dəyişiklik aparılıb.

Törəmə müəssisənin mülkiyyət payındakı dəyişiklik, nəzarət hüququ dəyişməyəndə, kapital əməliyyatı kimi uçota alınır. Zərərler defisitli saldo ilə nəticələnsə də, qeyri-nəzarət iştirak payına aid edilir.

Bank törəmə müəssisə üzrə nəzarəti itirəndə, o, törəmə müəssisənin aktivləri (o cümlədən qudvili) və öhdəlikləri, qeyri-nəzarət paylarının balans dəyəri, kapitalda qeydə alınmış ümumi məzənnə fərqlərini uçotdan silir; əldə edilmiş vəsaitin ədalətli dəyərini, saxlanılan investisiyanın ədalətli dəyərini və mənfəət və ya zərərdə hər hansı əlavəni və ya defisiti tanıyır və əvvəl digər ümumi gəlirdə tanınmış komponentlərdə əsas şirkətin payını mənfəətə və ya zərəre yenidən təsnif edir.

Maliyyə aktivləri

İlkin tanıma

39 sayılı MUBS-na uyğun olaraq maliyyə aktivləri müvafiq qaydada mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş maliyyə aktivləri, kreditlər və debitor borcları, ödəniş tarixinə qədər saxlanılan alətlər və ya satış üçün mövcud olan maliyyə alətlərinə təsnif edilir. Maliyyə aktivləri ilk olaraq qeydə alınanda, ədalətli dəyərlə ölçülür. Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilməyən investisiyalar əks etdirilərkən, onların ədalətli dəyərlərinə əməliyyatla birbaşa əlaqəsi olan xərclər əlavə edilir. Bank maliyyə aktivlərini ilkin tanıma zamanı təsnifləşdirir və sonra aşağıda təsvir olunan müəyyən hallarda maliyyə aktivlərini yenidən təsnif edə bilər.

Tanıma tarixi

Maliyyə aktivlərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yeni Bank aktivini almaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatlarına qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması daxildir.

'Gün 1' mənfəəti

Qeyri-fəal bazarda əməliyyatın qiyməti müşahidə olunan bazarda eyni alətlə aparılan cari əməliyyatların ədalətli dəyərindən fərqlidirsə və ya yalnız müşahidə olunan bazar məlumatlarından istifadə edən qiymətləndirmə modellərinə əsaslanırsa, Bank əməliyyat qiyməti ilə ədalətli dəyər arasındakı fərqi ('Gün 1' mənfəəti) birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda dərhal müəyyənləşdirir. Müşahidə olunmayan məlumatlar istifadə edilərsə, əməliyyat qiyməti ilə model dəyəri arasındakı fərq birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda yalnız giriş məlumatları müşahidə edilə biləndə və ya alətin uçotu dayandırılanda tanınır.

Kreditlər və debitor borcları

Kreditlər və debitor borcları fəal bazarda dövr etməyən, müəyyən və ya müəyyən edilə bilən ödənişli qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar dərhal və ya qısa müddətdə satılmaq üçün nəzərdə tutulmur, ticarət qiymətli kağızları kimi təsnif edilmir və ya satıla bilən investisiya qiymətli kağızları kimi göstərilir. Belə aktivlər faktiki faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə əks etdirilir. Belə aktivlər üzrə gəlir və xərclər birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda kreditlər və debitor borcları uçotdan çıxarıldıqda və ya qiymətdən düşdükdə, eləcə də amortizasiya prosesində əks etdirilir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri yuxarıda göstərilən üç sinfə daxil olmayan və ya satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilmiş qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. İlkin tanımadan sonra satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri ədalətli dəyərlə ölçülür və bu zaman gəlir və xərclər investisiyanın tanınması dayanana və ya investisiyanın dəyərdən düşməsi müəyyən edilənədək digər ümumi gəlir kimi əks etdirilir. Belə halda əvvəl digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilmiş müştərək gəlir və ya zərər cari mənfəət və ya zərərin bir hissəsi kimi təsnif edilir. ununla bərabər faktiki faiz dərəcəsi metodu ilə hesablanmış faizlər cari mənfəət və ya zərər kimi əks etdirilir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi

Hər hesabat tarixində aktiv bazarda alınıb-satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri elan edilmiş bazar qiymətlərinə və ya dilerin müəyyən etdiyi qiymətlərə (uzunmüddətli mövqe üçün alıcının qiyməti və qısamüddətli mövqe üçün satıcının qiyməti) istinadən satışla əlaqədar xərclər çıxılmadan müəyyən edilir.

Aktiv bazarda alınıb-satılmayan bütün digər maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu cür metodlara xalis cari dəyər metodları, bazarda müşahidə edilən qiymətləri olan oxşar maliyyə alətləri ilə müqayisə, opsiyonların qiymətləndirilməsi modelləri və digər qiymətləndirmə modelləri daxildir.

Qarşılıqlı əvəzləşdirmə

Bank maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı netto əsasında həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivləri realizasiya etmək və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Bu adətən əsas əvəzləşdirmə razılaşmalarında baş vermir və əlaqəli aktiv və öhdəliklər birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi məbləğdə göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnif edilməsi

Satış üçün saxlanılan aktiv kimi təsnif edilən qeyri-törəmə maliyyə aktivləri yaxın zamanda satılmaq məqsədilə artıq saxlanılırsa, o aşağıdakı hallardan birində mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş maliyyə aktivləri kateqoriyasından çıxarıla bilər:

- yuxarıda göstərilmiş kreditlər və debitor borcları anlayışına uyğun olan maliyyə aktivləri bu halda kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər ki, Bank onu yaxın gələcəkdə və ya ödəniş tarixində saxlamaq niyyətində və qabiliyyətində olsun;
- digər maliyyə aktivləri yalnız nadir hallarda satıla bilən və ya ödəniş tarixinə qədər saxlanılan aktivlər kimi yenidən təsnif edilə bilər.

Kreditlər və debitor borcları tərifinə uyğun gələn satıla bilən aktivlər kimi təsnif edilmiş maliyyə aktivləri o halda kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər ki, Bank onları yaxın gələcəkdə və ya ödəniş tarixinə qədər saxlamaq niyyətində və ya qabiliyyətində olsun.

Maliyyə aktivləri yenidən təsnif etmə tarixində ədalətli dəyərlə yenidən təsnif edilir. Mənfəət və ya zərərdə tanınmış gəlir və ya zərər ləğv edilmir. Yenidən təsnif etmə tarixində maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri, müvafiq olaraq, onun yeni dəyəri və ya amortizasiya edilmiş dəyəri olur.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitləri, ARMB-dan alınacaq məbləğlər (məcburi ehtiyatları çıxmaqla) və ödəmə müddəti ilkin tanınma tarixindən doxsan gündən az olan və müqavilə maneələrindən azad olan maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

"Repo" və əks "repo" razılaşmaları

Qiymətli kağızların satılması və geri alınması razılaşmaları ("repo" razılaşmaları) təminatlı maliyyələşdirmə əməliyyatları kimi əks etdirilir. "Repo" razılaşmaları əsasında satılmış qiymətli kağızlar birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilir. Tərəf-müqabil müqavilə şərtlərindən və ya qəbul edilmiş təcrübədən irəli gələrək həmin qiymətli kağızların satılması və ya yenidən girov qoyulması hüququna malik olduqda, "repo" razılaşmaları əsasında girov qoyulan qiymətli kağızlar kimi yenidən təsnif edilir. Müvafiq öhdəliklər kredit təşkilatlarına və ya müştərilərə ödəniləcək məbləğlərin tərkibində təqdim olunur. Geri satılma (əks "repo") razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar əhəmiyyətli olanda maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ayrıca hesab və ya, şəraitdən asılı olaraq, pul vəsaitləri və ya pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və müştərilərə verilmiş kreditlər kimi əks etdirilir. Satış qiyməti ilə geri alış qiyməti arasında fərq faiz hesab olunur və təsirli gəlirlilik metodundan istifadə etməklə "repo" razılaşmalarının müddəti ərzində hesablanır.

Tərəf-müqabilərə verilmiş qiymətli kağızlar birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda saxlanılır. Borc götürülmüş qiymətli kağızlar birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin qiymətli kağızlar üçüncü tərəflərə satılanda alış və satış birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda ticarət qiymətli kağızlarından zərərləri çıxmaqla gəlirlərin tərkibində əks etdirilir. Onların qaytarılması öhdəliyi ədalətli dəyərlə ticarət öhdəliyi kimi əks etdirilir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Borc vəsaitləri

Buraxılmış maliyyə alətləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılaşması Bankın üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən birini qoysun: sahibə pul vəsaitləri və ya digər maliyyə aktivini çatdırmaq və ya öhdəliyi yerinə yetirmək üçün müəyyən məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivinin müəyyən sayda xüsusi kapital alətlərinə mübadilə edilməsindən fərqli olan yol seçmək. Belə alətlərə kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər və müştərilər qarşısında öhdəliklər daxildir. İlk tanımadan sonra borclar amortizasiya olunmuş dəyərlə, faktiki faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür.

Gəlir və zərərər birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda borclar silindikdə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində əks etdirilir.

Lizinq

Əməliyyat lizinqi - Bank lizinqalan qismində

Lizinq obyektlərinin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və gəlirlər lizinqverən tərəfindən Banka ötürülmədikdə, aktivlərin lizinqi əməliyyat lizinqi hesab olunur. Əməliyyat lizinqi əsasında ödənişlər lizinqin müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən ümumi və administrativ xərclərinin tərkibinə daxil edilir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərdən düşməsi

Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri və müştərilərə verilmiş kreditlər

Amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınan Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri və müştərilərə verilmiş kreditlərlə bağlı Bank əvvəlcə fərdi olaraq mühüm maliyyə aktivləri üçün fərdi və fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri üçün ümumi şəkildə dəyərdən düşməyə dair obyektiv sübutların olub-olmamasını qiymətləndirir. Bank mühüm olub-olmamasından asılı olmayaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri üçün dəyərdən düşməyə dair obyektiv sübutun olmaması qərarına gələrsə, həmin aktiv analoji kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və onların dəyərdən düşmə baxımından qiymətləndirilməsini ümumi şəkildə aparır. Dəyərdən düşmə baxımından qiymətləndirilməsi fərdi şəkildə aparılmış və dəyərdən düşmə zərərəri əks etdirilmiş aktivlər dəyərdən düşmə baxımından Məcmu şəkildə qiymətləndirməyə daxil edilmir.

Dəyərdən düşmə zərərərinin çəkilməsinin obyektiv sübutu olarsa, zərər məbləği aktivlərin balans dəyəri ilə prognozlaşdırılmış gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri (hələ çəkilməmiş gələcəkdə gözlənilən kredit zərərəri nəzərə alınmadan) arasında fərq kimi ölçülür. Aktivin balans dəyəri ehtiyat hesabının istifadə edilməsi hesabına azalır və zərər məbləği birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir. Faiz gəlirləri azaldılmış balans dəyəri üzrə, aktivin ilkin faktiki faiz dərəcəsi əsasında hesablanmağa davam edir. Kreditlər və müvafiq ehtiyat kreditin qaytarılmasının realistik perspektivləri olmayanda və bütün təminat reallaşdırıldıqda və ya Bankın mülkiyyətinə keçdikdə silinir. Əgər növbəti ildə qiymətləndirilmiş dəyərdən düşmə zərərərinin məbləği dəyərdən düşmə tanındıqdan sonra baş vermiş hadisə nəticəsində artır və ya azalırsa, əvvəl tanınmış dəyərdən düşmə zərəri ehtiyat hesabında düzəliş aparmaqla əks etdirilir. Gələcək silinmə sonradan bərpa edilirsə, bərpa məbləği birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir.

Qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri maliyyə aktivinin ilkin faktiki faiz dərəcəsi ilə diskont edilir. Kredit dəyişən faiz dərəcəsi ilə verilmişdirsə, dəyərdən düşmə zərərərinin ölçülməsi üçün diskontun dərəcəsi, cari faktiki faiz dərəcəsi olacaqdır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması, girov aktivinin özgeninkiləşdirilməsinin mümkün olub-olmamasından asılı olmayaraq, girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəfləri çıxmaqla girov aktivinin özgeninkiləşdirilməsindən irəli gələn pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirir.

Dəyərdən düşmənin Məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri Bankın daxili kredit reytingləri sistemi əsasında qruplara bölünür və bu zaman aktivin növü, iqtisadi sektoru, coğrafi mövqeyi, girovun növü, ödəniş vaxtının keçib-keçməməsi və digər müvafiq amillər kimi kredit riskinin xüsusiyyətləri nəzərə alınır.

Ümumi şəkildə dəyərdən düşmə baxımından qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri qrupu üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkətləri bu qrupa daxil olan aktivlərin kredit riski xüsusiyyətləri ilə analoji xüsusiyyətlərə malik olan aktivlər üzrə zərərərlə bağlı tarixi məlumat əsasında müəyyən edilir. Zərərərlə bağlı tarixi məlumatda həmin məlumatın aid olduğu illərdə təsir göstərmiş cari şəraitlərin təsirini əks etdirmək və keçmiş müddətin hazırda mövcud olmayan şəraitlərinin təsirini istisna etmək məqsədilə müşahidə edilən cari bazar məlumatı əsasında düzəlişlər edilir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişikliklərin qiymətləndirmələri hər il üçün müşahidə edilən bazarda müvafiq məlumatlardakı dəyişiklikləri (misal üçün işsizlik səviyyəsi, daşınmaz əmlakın qiymətləri, əmtəə qiymətləri, ödəniş statusunda dəyişikliklər və ya qrupun çəkdiyi zərərəri və ya onların həcmi) əks etdirən digər amilləri) əks etdirir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilmiş metod və fərziyyələr müntəzəm qaydada yenidən baxılır ki, qiymətləndirilmiş zərərərlə faktiki nəticələr arasındakı fərqlər azaldılsın.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərdən düşməsi (davamı)

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları üçün Bank hər hesabat tarixində investisiya və ya investisiyalar qrupunda dəyərdən düşməsinə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını qiymətləndirir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları kimi təsnif edilən kapital investisiyaları ilə bağlı obyektiv dəyərdən düşmə sübutlarına investisiyanın ədalətli dəyərinin ilkin dəyərdən əhəmiyyətli və ya sürəkli şəkildə aşağı düşməsi daxildir. Dəyərdən düşmə sübutları mövcud olanda məcmu zərər – əvvəl birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda əks etdirilmiş investisiya üzrə dəyərdən düşmə zərərinin çıxmaqla alış dəyəri ilə cari ədalətli dəyər arasındakı fərq kimi ölçülür – digər ümumi gəlirin tərkibindən çıxarılır və cari mənfəət və zərər kimi əks etdirilir. Kapital investisiyaları üzrə dəyərdən düşmə zərərləri cari mənfəət və zərər vasitəsilə bərpa edilmir, onların dəyərdən düşmədən sonra ədalətli dəyərinin artması digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilir.

Borc alətləri satıla bilən alətlər kimi təsnif ediləndə dəyərdən düşmə amortizasiya hesablanmış dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri ilə eyni prinsiplərlə qiymətləndirilir. Gələcək faiz gəliri azaldılmış balans dəyərinə əsaslanır və dəyərdən düşmə zərərinin ölçülməsi məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin diskont edilməsi üçün istifadə edilən faiz dərəcəsi ilə hesablanır. Faiz gəliri birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda əks etdirilir. Əgər növbəti ildə borc alətinin ədalətli dəyəri artırsa və bu artma obyektiv olaraq dəyərdən düşmə zərərləri birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda əks etdirildikdən sonra baş vermiş hadisə ilə bağlıdırsa, dəyərdən düşmə zərəri birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda bərpa edilir.

Kreditlərin restrukturizasiyası

İmkan dairəsində Bank girova yiyələnmək əvəzinə kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılması daxildir.

- Kreditin valyutası dəyişmişdirsə, köhnə kreditin tanınması dayandırılır və yeni kredit tanınır.
- Əgər kredit şərtlərinin dəyişməsi borc alanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlı deyilsə, Bank yuxarıda təsvir olunmuş maliyyə öhdəlikləri üçün tətbiq edilən eyni yanaşmadan istifadə edir.
- Əgər kredit şərtlərinin dəyişməsi borc alanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlıdırsa və şərtlər dəyişdirildikdən sonra kredit dəyərdən düşürsə, Bank ilkin faktiki faiz dərəcəsindən istifadə etməklə diskontlaşdırılmış yeni pul vəsaitlərinin hərəkətinin cari dəyəri ilə şərtlər dəyişdirildikdən əvvəl balans dəyəri arasındakı fərqi dövr üzrə ehtiyat ayırmalarında tanıyır. Kreditin şərtləri dəyişdirildikdən sonra kredit dəyərdən düşmürsə, Bank faktiki faiz dərəcəsinə yenidən hesablayır.

Yeni şərtlər müəyyən edildiyi təqdirdə, kreditin vaxtı keçmiş hesab olunmur. Bütün meyarların qarşılanması və gələcək ödənişlərin mümkünliyindən əmin olmaq məqsədilə Bankın rəhbərliyi restrukturizasiya edilmiş kreditləri daim nəzərdən keçirir. Belə kreditlər fərdi və ya ümumi qaydada dəyərdən düşməyə məruz qalmaqda davam edir və onların ödənilən dəyəri kredit üzrə orijinal və ya ilkin faktiki faiz dərəcəsini istifadə etməklə hesablanır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivləri (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda tanınır:

- aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- Bank özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə keçirmiş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, onları "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini üzərinə götürmüşdür; və
- Bank: (a) aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələri ötürmüş; (b) aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələri ötürməmiş və onları özündə saxlamaqla, yalnız aktiv üzrə nəzarəti ötürmüşdür.

Bank aktivdən pul vəsaitləri hərəkətini almaq hüququnu ötürmüş və aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələri nə ötürməmiş, nə də onları özündə saxlamamışdırsa, aktiv, Bankın həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində əks etdirilir. Ötürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri ilə Bankdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

Aktivdə iştirak, ötürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiya (o cümlədən netto əsasla ödənilən opsiya və ya analoji alət) formasında davam edərsə, Bankın davam edən iştirakının həcmi ötürülən aktivin Bank tərəfindən geri alınacaq dəyərinə bərabərdir. Lakin ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı put-opsionu (o cümlədən netto əsasla ödənilən opsiya və ya analoji alət) istisna təşkil edir və bu halda Bankın davam edən iştirakının həcmi, ötürülən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyanın icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)**Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması (davamı)***Maliyyə öhdəlikləri*

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditor qarşısında tam fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda əks etdirilir.

Maliyyə zəmanətləri

Normal biznes fəaliyyətində Bank akkreditivlər və zəmanətlərdən ibarət olan maliyyə zəmanətləri verir. Maliyyə zəmanətləri birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında ilk öncə ədalətli dəyərlə "Digər öhdəliklər" maddəsində alınmış komissiya haqqı məbləğində əks etdirilir. İlk əks etdirmədən sonra Bankın hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi aşağıdakı məbləğlərdən yuxarı olanı ilə ölçülür: amortizasiya hesablanmış komissiya haqqı və zəmanətdən irəli gələn maliyyə öhdəliyinin ödənilməsi üçün tələb olunan məsrəflərin ən yaxşı qiyməti.

Maliyyə zəmanətləri ilə bağlı öhdəliyin artması birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda nəzərə alınır. Alınmış komissiya haqqı birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda zəmanətin müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə əks etdirilir.

Vergilər

Mənfəət vergisi birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında hesabat dövrünün sonuna qüvvəyə minmiş və ya faktiki olaraq qüvvəyə minmiş Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri öhdəlik metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qüvvədə və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlməyəndə və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərərə təsir göstərmədiyi hallarda, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız o dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarı ilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Müvəqqəti fərqlərin bərpa edilməsi vaxtı nəzarət altında olduğu və müvəqqəti fərqlərin yaxın gələcəkdə bərpa edilməməsi ehtimal edildiyi hallar istisna olmaqla, təxirə salınmış mənfəət vergisi törəmə müəssisələrə, assosiasiya olunmuş müəssisələrə və birgə müəssisələrə investisiyalardan irəli gələn müvəqqəti fərqlər üzrə əks etdirilir.

Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları ilə bağlı müxtəlif əməliyyat vergiləri tutulur. Bu vergilər digər əməliyyat xərclərinin tərkibinə daxil edilir.

Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlar, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış köhnəlməni və hər hansı tanınmış dəyərdən düşmə zərərini çıxmaqla maya dəyəri ilə tanınır. Tanıma meyarına uyğun gələndə, avadanlıqların bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yarandığı zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Əmlak və avadanlığın balans dəyəri dəyərdən düşmə baxımından balans dəyərinin bərpa olunmayacağını göstərən hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır olduğu andan bu aktiv üzrə köhnəlmə hesablanmağa başlayır. Köhnəlmə aktivlərin balans dəyərlərini aşağıda göstərilən proqnozlaşdırılan istifadə müddətləri üzrə bərabər hissələrə bölməklə hesablanır:

	2011	2010
	İllər	İllər
İcarəyə götürülmüş binaların təkmilləşdirilməsi	10	10
Mebel və qurğular	4	5
Kompüterlər və ofis avadanlığı	4	5
Nəqliyyat vasitələri	4	5

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Əmlak və avadanlıqlar (davamı)

Aktivlərin qalıq dəyərləri, istifadə müddətləri və metodlar yenidən baxılaraq, hər maliyyə ilinin sonunda lazım olduqca yeniləşdirilir.

Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitallaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, digər əməliyyat xərclərinə daxil edilir.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər kompüter proqramlarından və lisenziyalardan ibarətdir.

Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq maya dəyəri ilə tanınır. İlk tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərdən düşmə zərərini çıxmaqla maya dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud və ya qeyri-müəyyən müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 5-10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərdən düşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərdən düşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır. Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərlə bağlı amortizasiya müddəti və metodları ən azından hər maliyyə ilin sonunda yenidən baxılır.

Ehtiyatlar

Bank ehtiyatları keçmiş hadisənin nəticəsi olan cari (hüquqi və ya konstruktiv) öhdəliyə sahib olduqda, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi səmərələri təcassüm etdirən resursların xaric olmasının tələb olunacağını ehtimal etdikdə və öhdəliyin məbləğini etibarlı qiymətləndirə biləndə tanınır.

Səhm kapitalı

Adi səhmlər kapital kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olaran xarici xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərinin emissiya zamanı səhmlərin nominal dəyərindən artıq məbləği əlavə kapital kimi əks etdirilir.

Seqment üzrə hesabatların təqdim edilməsi

Bankın seqment üzrə hesabatları aşağıdakı əməliyyat seqmentlərinə əsaslanır: pərakəndə bank əməliyyatları və korporativ bank əməliyyatları.

Şərti aktivlər və öhdəliklər

Şərti öhdəliklər birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şərti aktivlər birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal ediləndə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlir Bank tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilməsi ehtimal ediləndə və xərclər etibarlı şəkildə ölçülə biləndə tanınır. Gəlirin tanınması üçün aşağıdakı xüsusi tanıma meyarları da qarşılanmalıdır.

Faiz və analogi gəlir və xərclər

Ticarət aktivləri və ya satıla bilən aktivlər kimi təsnif edilmiş faiz hesablanan qiymətli kağızlar və amortizasiya olunmuş dəyəri ilə qiymətləndirilən bütün maliyyə alətləri üzrə faiz gəlirləri və ya xərcləri faktiki faiz dərəcəsi ilə tanınır. Həmin dərəcə qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (misal üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı), eləcə də alətlə bilavasitə bağlı olan və faktiki faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərli nəzərə alınmır. Bank maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə düzəlişlər edir. Düzəliş edilmiş balans dəyəri ilkin faktiki faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərində dəyişiklik faiz gəliri və ya xərci kimi tanınır.

Maliyyə aktivinin və ya analogi maliyyə aktivləri qrupunun qeydə alınmış dəyəri dəyərdən düşmə zərərinə görə azalarsa, faiz gəliri, yeni balans dəyərinə ilkin faktiki faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə əks etdirilir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Gəlir və xərclərin tanınması (davamı)

Haqq və komissiya gəliri

Bank haqq və komissiya gəlirini müştərilərə göstərdiyi xidmətlərdən əldə edir. Haqlardan əldə edilən gəlir aşağıdakı iki kateqoriyaya bölünə bilər:

Müəyyən müddətdə göstərilmiş xidmətlərdən komissiya gəliri

Müəyyən müddətdə göstərilmiş xidmətlərdən komissiya gəliri həmin müddət ərzində hesablanır. Bu haqlara komissiya gəliri və aktivlərin idarə edilməsi, əmanət və digər idarəetmə və məsləhət xidmətləri üçün haqlar daxildir. Kreditlərin verilməsi öhdəlikləri ilə bağlı haqlar (bu kreditlərin istifadə edilməsi ehtimalı yüksək olanda) və kreditlərlə bağlı digər haqlar (hər hansı əlavə xərclərlə birlikdə) gələcək dövrlərə aid edilir və kredit üzrə faktiki faiz dərəcəsinə düzəliş kimi tanınır.

Əməliyyat xidmətlərinin göstərilməsindən komissiya gəliri

Üçüncü tərəf adından hər hansı əməliyyat və ya danışıqlarda iştirak müvafiq əməliyyat başa çatdıqdan sonra tanınır. Müəyyən gəlirlilik göstəriciləri ilə bağlı olan haqlar və ya haqqın komponentləri müvafiq meyarlar yerinə yetirildikdən sonra tanınır.

Dividend gəliri

Bank ödənişi almaq hüququnu əldə edəndə gəlir tanınır.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Xarici valyutalarla aparılan əməliyyatlar ilk öncə əməliyyat tarixində qüvvədə olan valyuta məzənnəsindən istifadə etməklə funksional valyutada qeydə alınır. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə qüvvədə olan məzənnədən istifadə etməklə funksional valyutaya yenidən çevrilir. Xarici valyutalarla olan əməliyyatların çevrilməsindən yaranan bütün gəlirlər və zərərlər birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda "Xarici valyutalarla əməliyyatlar üzrə xalis gəlir – Məzənnə fərqi" maddəsi üzrə tanınır. Xarici valyuta ilə olan və maya dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ilkin əməliyyatların tarixlərinə mövcud olan məzənnə ilə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnə ilə çevrilir.

Xarici valyuta ilə aparılan əməliyyatın müqavilə üzrə valyuta məzənnəsi ilə ARMB-nin əməliyyat tarixində qüvvədə olan məzənnəsi arasında fərqlər xarici valyuta ilə diling əməliyyatlarından zərərləri çıxmaqla gəlirlərin tərkibində əks etdirilir. 31 dekabr 2011-ci il və 31 dekabr 2010-cu il tarixlərinə ARMB-nin rəsmi məzənnəsi 1 ABŞ dolları üçün, müvafiq olaraq, 0.7865 AZN və 0.7979 AZN olmuşdur.

Mühasibat uçotu prinsiplərində əlavə dəyişikliklər

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər

9 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri"

2009-cu və 2010-cu illərin noyabr aylarında MUBSK 9 sayılı "Maliyyə alətləri" MHBS-in birinci fazasını buraxmışdır. Bu standart tədricən 39 sayılı "Maliyyə alətləri: Tanınması və ölçülməsi" MUBS-u əvəz edəcəkdir. 9 sayılı MHBS 1 yanvar 2015-ci il tarixində və sonra başlayan maliyyə illərinə tətbiq ediləcəkdir. 9 sayılı MHBS-in birinci fazası maliyyə alətlərinin təsnif edilməsi və ölçülməsi üçün yeni tələbləri irəli sürür. Xüsusilə, sonrakı ölçülmələr üçün bütün maliyyə aktivləri amortizasiya edilmiş dəyərle və ya ədalətli dəyərle mənfəət və ya zərər vasitəsi ilə təsnif edilməli, satış üçün saxlanılmayan kapital alətlərinin isə digər ümumi gəlir vasitəsi ilə ədalətli dəyərle ölçülə bilməsi ləğv olunmaz opsionla təmin edilməlidir. Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyər opsionundan istifadə etməklə ədalətli dəyərde təyin edilmiş maliyyə öhdəlikləri üçün 9 sayılı MHBS kredit riskində dəyişikliklərə aid olan ədalətli dəyərde dəyişikliyin məbləğini digər ümumi gəlirdə əks etdirməyi tələb edir. Bank hazırda yeni Standartın qəbul edilməsinin təsirini qiymətləndirir və ilkin tətbiq tarixini nəzərdən keçirir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühəsibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Mühəsibat uçotu prinsiplərində əlavə dəyişikliklər (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər (davamı)

10 sayılı MHBS "Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları"

10 sayılı MHBS xüsusi məqsədli müəssisələr də daxil olmaqla bütün müəssisələrə tətbiq edilən vahid nəzarət modelini təqdim edir. 27 sayılı MUBS-nun tələbləri ilə müqayisədə, 10 sayılı MHBS-nin etdiyi dəyişikliklər hansı müəssisələrin nəzarət altında olmasını və buna görə də əsas şirkətlər tərəfindən konsolidasiya edilməli olmasını müəyyən etmək üçün rəhbərlikdən əhəmiyyətli mühakimələrin işlədilməsini tələb edir. Bundan əlavə 10 sayılı MHBS agentlik münasibətləri üçün xüsusi tətbiq qaydasını müəyyən edir. 10 sayılı MHBS 27 sayılı "Konsolidasiya edilmiş və ayrı maliyyə hesabatları" MUBS-nun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının uçotuna aid olan hissəsini əvəz edir. Bundan əlavə, buraya 12 sayılı "Konsolidasiya – Xüsusi Məqsədli Müəssisələr" BMHŞK şərhində qaldırılmış məsələlər daxildir. Bu standart 1 yanvar 2013-cü il tarixində və ya bundan sonra başlayan maliyyə illərinə tətbiq edilir. Daha erkən tətbiqə yol verilir. Hazırda Bank 10 sayılı MHBS-nin qəbul edilməsinin maliyyə vəziyyəti və nəticələrinə mümkün təsirini qiymətləndirir. Bank bu standartı erkən tətbiq etmir.

MHBS 11 "Birgə layihələr"

11 sayılı MHBS birgə idarə olunan müəssisələrin uçot metodu olan proporsional konsolidasiyanı aradan qaldırır. Əksinə, birgə müəssisə meyarına uyğun gələn birgə idarə olunan müəssisələr kapital metodundan istifadə etməkə uçota alınmalıdır. 11 sayılı MHBS 31 sayılı "Birgə müəssisələrdə paylar" və 13 sayılı "Birgə Nəzarət edilən Müəssisələr—Sahibkarlar tərəfindən Qeyri-Monetar lənələr" adlı BMHŞK şərhini əvəz edir. Bu standart 1 yanvar 2013-cü il tarixində və ya bundan sonra başlayan maliyyə illərinə tətbiq edilir. Daha erkən tətbiqə yol verilir. Bank gözləyir ki, 11 sayılı MHBS-nin qəbul edilməsi onun maliyyə vəziyyəti və nəticələrinə təsir göstərməyəcəkdir. Bank bu standartı erkən tətbiq etmir.

12 sayılı MHBS "Digər müəssisələrdə iştirakın açıqlanması"

12 sayılı MHBS konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları ilə bağlı əvvəllər 27 sayılı MUBS-da nəzərdə tutulan bütün açıqlamaları, eləcə də əvvəllər 31 sayılı MUBS-na və 28 sayılı MUBS-na daxil olan bütün açıqlamaları daxil edir. Bu açıqlamalar müəssisənin törəmə müəssisələrdə, birgə layihələrdə, asılı şirkətlərdə və tərkib müəssisələrdə paylarına aiddir. Bundan əlavə, bir sıra yeni açıqlamalar da tələb edilir. Bu standart 1 yanvar 2013-cü il tarixində və ya bundan sonra başlayan maliyyə illərinə tətbiq edilir. Daha erkən tətbiqə yol verilir. Bu standartın qəbul edilməsi Bankın maliyyə hesabatlarında yeni məlumatların açıqlanmasını tələb edəcək, lakin onun maliyyə vəziyyəti və nəticələrinə təsir göstərməyəcəkdir. Bank bu standartı erkən tətbiq etmir.

13 sayılı MHBS "Ədalətli dəyərin ölçülməsi"

13 sayılı MHBS bütün ədalətli dəyər ölçülmələrinə MHBS əsasında vahid qaydanı tətbiq edir. 13 sayılı MHBS müəssisədə ədalətli dəyərin istifadə edilməsi tələb ediləndə dəyişmir, lakin ədalətli dəyər tələb və ya icazə olunanda MHBS əsasında ədalətli dəyərin necə ölçüləcəyi qaydasını təqdim edir. 13 sayılı MHBS 1 Yanvar 2013-cü il və ondan sonrakı maliyyə illəri üçün tətbiq edilir. 13 sayılı MHBS-nin qəbul edilməsi Bankın ədalətli dəyərlə uçota alınmış aktivlərinin və öhdəliklərinin ölçülməsinə təsir göstərə bilər. Hazırda Bank 13 sayılı MHBS-nin qəbul edilməsinin maliyyə vəziyyəti və nəticələrinə mümkün təsirini qiymətləndirir. Bank bu standartı erkən tətbiq etmir.

27 sayılı MUBS "Ayrı maliyyə hesabatları" (2011-ci ildə yenidən baxılmış)

Yeni 10 sayılı MHBS və 12 sayılı MHBS-lərin nəticəsi olaraq, 27 sayılı MUBS ayrı maliyyə hesabatlarında törəmə müəssisələrin, birgə nəzarət edilən müəssisələrin və asılı şirkətlərin uçotu ilə məhdudlaşır. Bu düzəliş 1 yanvar 2013-cü il tarixində və ya bundan sonra başlayan maliyyə illərinə tətbiq edilir. Düzəliş Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyəcəkdir.

28 sayılı MUBS "Asılı şirkətlərə və birgə müəssisələrə investisiyalar" (2011-ci ildə yenidən baxılmışdır)

Yeni 11 sayılı MHBS və 12 sayılı MHBS-lərin nəticəsi olaraq, 28 sayılı MUBS yenidən adlandırılaraq "Asılı şirkətlərə və birgə müəssisələrə investisiyalar" olmuşdur və asılı şirkətlərdən əlavə, birgə müəssisələrə investisiyalara kapital metodunun tətbiqini təsvir edir. Düzəliş 1 yanvar 2013-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Düzəliş Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyəcəkdir.

7 sayılı MHBS-a düzəliş "Maliyyə alətləri: Açıqlamalar"

Düzəliş 2010-cu ilin oktyabr ayında qəbul edilmiş və 1 iyul 2011-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Düzəliş köçürülmüş, lakin uçotdan çıxarılmamış maliyyə aktivləri haqqında əlavə məlumatların açıqlanmasını tələb edir ki, Bankın maliyyə hesabatlarının istifadəçiləri uçotdan çıxarılmış aktivlər və onlarla bağlı öhdəliklərlə münasibətləri başa düşə bilsinlər. Bundan əlavə, istifadəçiyə müəssisənin uçotdan çıxarılmış aktivdə davam edən iştirakının xüsusiyyətini və bununla bağlı riskləri qiymətləndirmək imkanını vermək məqsədilə düzəliş uçotdan çıxarılmış maliyyə aktivlərində davam edən iştirak haqqında açıqlamaları da tələb edir. Düzəliş yalnız açıqlamalara aiddir və Bankın maliyyə vəziyyəti və ya nəticələrinə təsir göstərmir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Mühasibat uçotu prinsiplərində əlavə dəyişikliklər (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər (davamı)

12 sayılı MUBS-a düzəlişlər "Mənfəət vergiləri – Təxirə salınmış vergi: Müvafiq aktivlərin bərpa edilməsi"

2010-cu ilin dekabr ayında MUBSK 12 sayılı MUBS-a düzəliş buraxmışdır. Düzəliş 1 yanvar 2012-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Düzəliş ədalətli dəyərlə ölçülmüş investisiya əmlakı üzrə təxirə salınmış verginin müəyyən edilməsini aydınlaşdırmışdır. Düzəliş 40 sayılı MUBS üzrə ədalətli dəyər modelindən istifadə etməklə ölçülmüş investisiya əmlakı üzrə təxirə salınmış verginin balans dəyərinin satış vasitəsilə bərpa edilə bilməsi əsasında müəyyən edilməsi üçün təkzib oluna bilən prezumpsiya təqdim edir. Bundan əlavə, 16 sayılı MUBS üzrə yenidən qiymətləndirmə modelindən istifadə etməklə ölçülmüş köhnə hesablanmış aktivlər üzrə təxirə salınmış verginin hər zaman aktivin satış şərtləri ilə ölçülməsi tələbini tətbiq edir. Hazırda Bank bu düzəlişlərin qəbul edilməsinin təsirini qiymətləndirir.

19 sayılı MUBS-a düzəlişlər "İşçilərin mükafatlandırılması"

MUBSK 19 sayılı MUBS-a 1 yanvar 2013-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilən düzəliş dərc etmişdir. Düzəliş işçilərin mükafatlandırılmasının uçotunda əhəmiyyətli dəyişikliklərin aparılmasını, o cümlədən pensiya planının aktivləri və öhdəliklərində dəyişikliklərin tanınmasının təxirə salınmasının ("koridor mexanizmi"nin) aradan götürülməsini təklif edir. Bundan əlavə, bu düzəlişlər mənfəət və ya zərərde tanınmış xalis pensiya aktivində (öhdəliyində) dəyişiklikləri xalis faiz gəliri (xərçi) və xidmət xərcləri ilə məhdudlaşdıracaq. Bank gözləyir ki, bu düzəlişlər Bankın maliyyə vəziyyətinə təsir göstərməyəcəkdir.

1 sayılı MUBS-a düzəlişlər "Digər ümumi gəlirin təqdim edilməsində dəyişikliklər"

1 sayılı "maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi MUBS-na düzəlişlər 1 iyul 2012-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir və digər ümumi gəlirdə təqdim edilmiş maddələrin qruplaşdırılmasını dəyişdirir. Gələcəkdə bir vaxt (məsələn, tanınmanın dayandırılması və ya hesablaşma zamanı) mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilə bilən maddələr heç vaxt yenidən təsnif ediləcək maddələrdən ayrıca təqdim edilməməlidir. Düzəlişlər yalnız ümumi gəlir haqqında hesabatda təqdimata aiddir və maliyyə vəziyyəti və ya nəticələrinə təsir göstərməyəcəkdir.

1 sayılı MHBS-a düzəliş "MHBS-ni ilk dəfə tətbiq edənlər üçün kəskin hiperinflasiya və müəyyən edilmiş tarixlərin ləğv edilməsi"

1 sayılı MHBS-na düzəlişlər 1 iyul 2012-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir və kəskin hiperinflasiyanın təsirinə məruz qalmış müəssisələr üçün yeni fərz edilən ilkin dəyər istisnasını tətbiq edir. Bank gözləyir ki, bu düzəlişlər Bankın maliyyə vəziyyətinə təsir göstərməyəcəkdir.

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və qiymətləndirmələr

Bankın uçot qaydalarını tətbiq edərkən, rəhbərlik birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məbləğləri müəyyən etmək üçün öz mühakimələrin istifadə etmiş mühakimələr çıxartmış və qiymətləndirmələr etmişdir. Ən mühüm mühakimələrə və qiymətləndirmələrə aşağıdakılar daxildir:

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri fəal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar riyazi modellərin işlədilməsini özünə daxil edən müxtəlif qiymətləndirmə modellərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu modellər üçün giriş verilənlər mümkün olduqda müşahidə edilə bilən bazardan götürülür, mümkün olmadıqda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün müəyyən dərəcədə mühakimələrin istifadə edilməsi tələb olunur.

Kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Bank kredit və debitor borclarının dəyərsizləşməsini qiymətləndirmək üçün müntəzəm qaydada onların təhlilini aparır. Borcların maliyyə çətinlikləri ilə qarşılaşdığı və analoji borcların haqqında faktiki məlumatların mənbəyi az olduqda Bank dəyərsizləşmə zərərlerinin qiymətləndirilməsində öz mühakiməsindən istifadə edir. Eynilə, Bank qrupa daxil olan borcların öhdəlikləri ödəmək statusunda mənfəət dəyişikliklərinə və ya Bankın daxilində aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqəli olan dövlət və ya yerli iqtisadi şəraitlərin dəyişməsinə işarə edən müşahidə edilən məlumatlar əsasında gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişiklikləri qiymətləndirir. Rəhbərlik kreditlər və debitor borcları qrupları üzrə kredit riski xarakteristikası və obyektiv dəyərsizləşmə sübutları olan aktivlərlə bağlı zərərlərin strukturu haqqında tarixi məlumatlar əsasında qiymətləndirmələrdən istifadə edir. Bank cari şəraitləri əks etdirmək məqsədilə kreditlər və ya debitor borcları qrupu üçün müşahidə edilən məlumatlarda düzəliş aparmaq üçün mühakimələrdən istifadə edir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və qiymətləndirmələr (davamı)*Girovun dəyərinin müəyyən edilməsi*

Rəhbərlik müntəzəm qaydada girovun bazar dəyərini nəzərdən keçirir. Rəhbərlik cari vəziyyəti əks etdirmək məqsədilə təcrübəli mühakiməsindən və ya müstəqil rəydən istifadə edir. Tələb olunan məbləğ və girov tərəf-müqabilin kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır.

Əlaqəli tərəflə əməliyyatların ilkin tanınması

Adi fəaliyyətində Bank əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. 39 sayılı MUBS maliyyə alətlərinin ilk öncə ədalətli dəyərləri əsasında tanınmasını tələb edir. Müəyyən əməliyyatlar fəal bazarda aparılmadığı təqdirdə, onların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələri ilə qiymətləndirilməsini müəyyən etmək üçün mühakimələr tətbiq edilir. Mühakimə əlaqəli olmayan tərəflər arasında oxşar əməliyyatlar üçün qiymətlərin təyin edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili əsasında verilir.

5. Seqment haqqında məlumat

İdarəetmə məqsədləri üçün Bank məhsullara və xidmətlərə görə iki əməliyyat seqmentində təşkil olunmuşdur:

Pərakəndə bank əməliyyatları	Əsas etibar ilə fiziki şəxslərin depozitlərinin cəlb olunması, istehlakçı kreditlərinin, overdraftların verilməsi, kredit kart xidmətlərinin və vəsaitlərin köçürülməsi xidmətlərinin göstərilməsi.
Korporativ bank əməliyyatları	Əsas etibar ilə korporativ müştərilər və təşkilatlar üçün ssudaların verilməsi və digər kredit xidmətlərinin göstərilməsi, depozitlərin cəlb olunması və cari hesabların açılması.

Rəhbərlik resursların bölüşdürülməsi və fəaliyyət nəticələrinin qiymətləndirilməsi haqqında qərarların qəbul edilməsi məqsədilə ayrıca olaraq təsərrüfat bölmələrinin nəticələrini izləyir. Seqmentin nəticələri, aşağıdakı cədvəldə göstəriləndiyi kimi, birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında mənfəət və ya zərərənə fərqli olaraq ölçülür. Mənfəət vergisi qrup əsasında idarə edilir və əməliyyat seqmentlərinə bölüşdürülmür.

Əməliyyat seqmentləri arasında köçürmə qiymətləri üçüncü tərəflərlə əməliyyatlarla oxşar qaydada, bir-birindən asılı olmayan tərəflər arasında əməliyyatlar kimi həyata keçirilir.

2011-ci və ya 2010-cu illərdə hər hansı bir xarici müştəri və ya biznes tərəfdaşı ilə əməliyyatlardan Bankın cəmi gəlirinin 10%-inə və ya daha çox hissəsinə bərabər olan məbləğdə gəlir əldə edilməmişdir.

Aşağıdakı cədvəllərdə Bankın əməliyyat seqmentlərinə dair gəlir və xərc və mənfəət haqqında məlumat təqdim olunur.

2011	Pərakəndə bank əməliyyatları	Korporativ bank əməliyyatları	Bölüşdürül- məmiş	Cəmi
Gəlirlər				
Faiz gəliri	2,979	10,085	-	13,064
Haqq və komissiya gəliri	1,022	3,462	-	4,484
Qeyri-faiz gəliri	585	1,980	-	2,565
Cəmi gəlirlər	4,586	15,527	-	20,113
Faiz xərci	(64)	(1,608)	-	(1,672)
Haqq və komissiya xərci	(32)	(800)	-	(832)
Fazli aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərci	(440)	(487)	-	(927)
Qeyri-faiz xərci	(2,012)	(6,810)	-	(8,822)
Seqment üzrə nəticələr	2,038	5,822	-	7,860
Mənfəət vergisi xərci	-	-	(406)	(406)
İl üzrə mənfəət	2,038	5,822	(406)	7,454
Seqment üzrə digər məlumat				
Əsaslı məsrəflər	657	2,225	-	2,882

(Min Azərbaycan manatı ilə)

5. Seqment haqqında məlumat (davamı)

2010	Parakəndə bank əməliyyatları	Korporativ bank əməliyyatları	Bölüşdürülməmiş	Cəmi
Gəlirlər				
Faiz gəliri	1,327	10,074	-	11,401
Haqq və komissiya gəliri	706	5,355	-	6,061
Qeyri-faiz gəliri	256	1,946	-	2,202
Cəmi gəlirlər	2,289	17,375	-	19,664
Faiz xərci	(43)	(2,478)	-	(2,521)
Haqq və komissiya xərci	(11)	(663)	-	(674)
Faizli aktivlər üzrə dəyersizləşmə xərci	(139)	(1,045)	-	(1,184)
Qeyri-faiz xərci	(827)	(6,281)	-	(7,108)
Seqment üzrə nəticələr	1,269	6,908	-	8,177
Mənfəət vergisi xərci	-	-	(207)	(207)
İl üzrə mənfəət	1,269	6,908	(207)	7,970
Seqment üzrə digər məlumat				
Əsaslı məsrəflər	141	1,068	-	1,209
	192	1,644		1,836

Coğrafi məlumat

31 dekabr 2011-ci il və 2010-cu il tarixlərində başa çatan illər üzrə Bankın üçüncü tərəf müştərilərdən gəlirləri Azərbaycan Respublikasında əldə edilmişdir.

6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
Kassada olan nağd pul vəsaitləri	6,936	7,037
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında cari hesablar	24,291	28,768
Digər kredit təşkilatlarında cari hesablar	49,655	60,140
Kredit təşkilatlarında 90 günədək müddəti olan depozitlər	-	5,186
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	80,882	101,131

Bank tərəfindən 2011-ci il ərzində yerinə yetirilmiş qeyri-nağd əməliyyatlar 2010-cu il üzrə (2010: 2009-cu il üzrə) mənfəətin kapitalizasiyası və 6,500 min AZN (2010: 4,401 min AZN) məbləğində səhm kapitalının buraxılması ilə təmsil olunur.

31 dekabr 2010-cu il tarixində 90 günədək müddəti olan depozitlər illik 5.5% faktiki faiz dərəcəsi ilə ana şirkət olan Yapı Kredi A.Ş.-də yerləşdirilmişdir.

7. Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri

Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında məcburi ehtiyatlar	2,965	412
90 gündən çox müddəti olan müddətli depozitlər	12,379	12,922
Blok edilmiş hesablar	9	32
Kredit təşkilatlarına verilmiş qısamüddətli kreditlər	-	5,420
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	15,353	18,786

Müştərilərdən cəlb edilmiş vəsaitlərin səviyyəsindən asılı olaraq kredit təşkilatları Mərkəzi Bankda faiz qazandırmayan pul depozitini (məcburi ehtiyatlar) saxlamalıdır. Bankın bu depoziti geri almaq imkanı qanunvericiliklə əhəmiyyətli dərəcədə məhdudlaşdırılır.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

7. Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri (davamı)

31 dekabr 2011-ci ildə banklararası müddətli depozitlərə bir (2010: bir) rezident bankda yerləşdirilmiş illik faktiki faiz dərəcəsi 6.6% (2010: 9.6%) olan 12,379 min AZN (2010: 911,969 min AZN) daxildir.

Blok edilmiş hesablar Master Card vasitəsi ilə hesablaşma əməliyyatlarına təminat vermək üçün yerləşdirilmiş zəmanət əmanətlərini təmsil edir.

31 dekabr 2010-cu il tarixinə kredit təşkilatlarına verilmiş 5,420 min AZN məbləğində qısamüddətli kreditlərə 4.1% orta illik faktiki faiz dərəcəsi ilə iki resident banklara verilmiş kreditlərdən ibarətdir.

Kredit təşkilatlarının öhdəliklərinin dəyərdən düşməsi üçün ehtiyatda hərəkətlər aşağıda təqdim olunur:

	2011	2010
1 yanvar	-	82
(Bərpa) xərc	-	(82)
31 dekabr	-	-

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
Korporativ kreditlər	99,668	60,498
İstehlak kreditləri	17,798	4,907
Kiçik müəssisələrə kreditlər	8,166	4,522
İpoteka kreditləri	719	348
Ümumi müştərilərə verilmiş kreditlər	126,351	70,275
Çıxılsın – Dəyersizləşmə ehtiyatı	(3,212)	(2,285)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	123,139	67,990

Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyersizləşmə ehtiyatı

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyersizləşməsi üzrə ehtiyat siniflər üzrə üzvləşdirilir:

	Korporativ kreditlər 2011	İstehlak kreditləri 2011	Kiçik müəssisələrə kreditlər 2011	İpoteka kreditləri 2011	Cəmi 2011
1 yanvar 2011-ci il	1,928	205	145	7	2,285
Dəyersizləşmə xərci	487	383	46	11	927
31 dekabr 2011-ci il	2,415	588	191	18	3,212
Fərdi şəkildə dəyersizləşmə	388	97	3	-	488
Ümumi şəkildə dəyersizləşmə	2,027	491	188	18	2,724
	2,415	588	191	18	3,212
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyersizləşmə ehtiyatını çıxılmazdan əvvəl dəyersizləşmiş hesab edilən kreditlərin ümumi məbləği	435	105	3	-	543

(Min Azərbaycan manatı ilə)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşmə ehtiyatı (davamı)**

	<i>Korporativ kreditlər 2010</i>	<i>İstehlak kreditləri 2010</i>	<i>Kiçik müəssisələ- rə kreditlər 2010</i>	<i>İpoteka kreditləri 2010</i>	<i>Digər 2010</i>	<i>Cəmi 2010</i>
1 yanvar 2010-cu il	801	96	52	9	61	1,019
Dəyərsizləşmə xərci /(bərpa)	1,127	109	93	(2)	(61)	1,266
31 dekabr 2010-cu il	1,928	205	145	7	-	2,285
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmə	638	78	38	-	-	754
Ümumi şəkildə dəyərsizləşmə	1,290	127	107	7	-	1,531
	1,928	205	145	7	-	2,285
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxmazdan əvvəl dəyərsizləşmiş hesab edilən kreditlərin ümumi məbləği	638	78	38	-	-	754

Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər

31 dekabr 2011-ci ildə başa çatan il üzrə fərdi şəkildə dəyərsizləşmə ehtiyatı ayrılmış kreditlər üzrə hesablanmış faiz gəliri 55 min AZN (2010: 1 min AZN) təşkil edir.

31 dekabr 2011-ci ildə fərdi şəkildə dəyərsizləşməsi müəyyən edilmiş kreditlərlə bağlı Bankın saxladığı girovun ədalətli dəyəri 998 min AZN (2010: 1,491 min AZN) təşkil edir. ARMB-nin qaydalarına uyğun olaraq kreditlər yalnız İdarə Heyətinin qərarı ilə və ya, xüsusi hallarda, məhkəmə qərarı ilə silinə bilər.

Girov və kreditin keyfiyyətini artıran digər amillər

Tələb olunan girovun məbləği və növü biznes tərəfdaşının kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin münasibliyi və qiymətləndirmə parametrlərinə dair qaydalar tətbiq edilmişdir.

Alınmış girovların əsas növləri aşağıdakılardır:

- korporativ kreditlər üçün daşınmaz əmlak və ticarət debitor borcları üzrə haqlar, üçüncü tərəflərin zəmanətləri;
- istehlak kreditləri üçün pul vəsaitləri, kreditə götürülən istehlak əşyaları üzrə haqlar, üçüncü tərəflərin zəmanətləri və yaşayış mülkləri üzrə girovlar;
- avtokreditlər üçün pul vəsaitləri, nəqliyyat vasitələrinin girovları və üçüncü tərəflərin zəmanətləri.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərində nəzarət edir, müvafiq razılaşmaya uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərindən düşməsi üçün ehtiyatın münasibliyini nəzərdən keçirdiyi zaman əldə etdiyi girovun bazar dəyərində nəzarət edir.

Müştərilərə verilmiş kreditlərin konsentrasiyası

31 dekabr 2011-cu ildə Bankın on iki borcalanının (2010: on üç) 3,000 min AZN-dan (2010: 2,000 min AZN) çox məcmu kredit məbləği olmuşdur. Bu kreditlərin məcmu məbləği 51,346 min AZN (2010: 43,287 min AZN) və ya ümumi kredit portfelinin 40.6% (2010: 61.6%; 2008: 84,95%) olmuşdur. Bu kreditlər üzrə 1,015 min AZN (2010: 858 min AZN) məbləğində ehtiyat ayrılmışdır.

Kreditlər aşağıdakı növ müştərilərə verilmişdir:

	<i>2011</i>	<i>2010</i>
Özəl şirkətlər	90,449	53,746
Fiziki şəxslər	26,683	9,777
Dövlət şirkətləri	9,219	6,752
Müştərilərə cəmi ümumi kreditlər	126,351	70,275

(Min Azərbaycan manatı ilə)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş kreditlərin konsentrasiyası (davamı)**

Kreditlər Azərbaycanda aşağıdakı sənaye sektorları üzrə verilmişdir:

	2011	2010
Ticarət müəssisələri	47,060	23,672
İstehsal	29,552	6,840
Fiziki şəxslər	26,683	9,777
Daşınmaz əmlakın tikintisi	23,056	29,986
Müştərilərə cəmi ümumi kreditlər	126,351	70,275

9. Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar

İnvestisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən buraxılmış notlar	3,164	3,162
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	2,087	2,037
ARMB tərəfindən buraxılmış notlar	-	6,001
Korporativ istiqrazlar	-	601
Cəmi borc qiymətli kağızları	5,251	11,801
Korporativ birjada alınıb-satılmayan səhmlər	60	60
Cəmi satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar	5,311	11,861

Borc qiymətli kağızlarının nominal faiz dərəcələri və ödəmə müddətləri aşağıdakılardır:

	2011		2010	
	İllik faiz dərəcəsi	Ödəmə müddəti	İllik faiz dərəcəsi	Ödəmə müddəti
Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən buraxılmış notlar	3.25%	dekabr 2019	3.25%	dekabr 2019
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	4.0% - 5.0%	fevral 2012- aprel 2014	3.75% - 9.5%	fevral-mart 2011
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən buraxılmış notlar	-	-	1.0%	yanvar 2011
Korporativ istiqrazlar	-	-	14.0%	iyul 2011

31 dekabr 2011-ci il tarixində satış üçün mövcud olan kapital investisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardır:

Adı	Fəaliyyət növü	Qeydiyyat alındığı ölkə	Mülkiyyət payı	Ədalətli dəyər	
				2011	2010
Bakı Fond Birjası	Fond Birjası	Azərbaycan Respublikası	5.00%	60	60
Cəmi				60	60

Bankın rəhbərliyi hesab edir ki, bu investisiyaların ədalətli dəyəri əhəmiyyətli şəkildə onun balans dəyərindən fərqlənmir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

10. Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>İcarəyə götürülmüş binaların təkmil- ləşdirilməsi</i>	<i>Kompüterlər və ofis avadanlığı</i>	<i>Mebel və qurğular</i>	<i>Nəqliyyat vasitələri</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri					
31 dekabr 2010	3,589	1,889	540	132	6,150
Daxilolmalar	717	488	104	-	1,309
Satışlar/Silinmələr	-	(1)	(7)	-	(8)
31 dekabr 2011	<u>4,306</u>	<u>2,376</u>	<u>637</u>	<u>132</u>	<u>7,451</u>
Yığılmış köhnəlmə					
31 dekabr 2010	(744)	(851)	(340)	(79)	(2,014)
Köhnəlmə xərci	(440)	(431)	(123)	(23)	(1,017)
Satışlar/Silinmələr	-	1	6	-	7
31 dekabr 2011	<u>(1,184)</u>	<u>(1,281)</u>	<u>(457)</u>	<u>(102)</u>	<u>(3,024)</u>
Xalis balans dəyəri:					
31 dekabr 2010	<u>2,845</u>	<u>1,038</u>	<u>200</u>	<u>53</u>	<u>4,136</u>
31 dekabr 2011	<u>3,122</u>	<u>1,095</u>	<u>180</u>	<u>30</u>	<u>4,427</u>

	<i>İcarəyə götürülmüş binaların təkmil- ləşdirilməsi</i>	<i>Kompüterlər və ofis avadanlığı</i>	<i>Mebel və qurğular</i>	<i>Nəqliyyat vasitələri</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri					
31 dekabr 2009	3,091	1,642	454	156	5,343
Daxilolmalar	498	247	86	-	831
Satışlar/Silinmələr	-	-	-	(24)	(24)
31 dekabr 2010	<u>3,589</u>	<u>1,889</u>	<u>540</u>	<u>132</u>	<u>6,150</u>
Yığılmış köhnəlmə					
31 dekabr 2009	(353)	(587)	(121)	(74)	(1,135)
Köhnəlmə xərci	(391)	(264)	(219)	(26)	(900)
Satışlar/Silinmələr	-	-	-	21	21
31 dekabr 2010	<u>(744)</u>	<u>(851)</u>	<u>(340)</u>	<u>(79)</u>	<u>(2,014)</u>
Xalis balans dəyəri:					
31 dekabr 2009	<u>2,738</u>	<u>1,055</u>	<u>333</u>	<u>82</u>	<u>4,208</u>
31 dekabr 2010	<u>2,845</u>	<u>1,038</u>	<u>200</u>	<u>53</u>	<u>4,136</u>

(Min Azərbaycan manatı ilə)

11. Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərdə hərəkət belə olmuşdur:

	<i>Kompüter proqramları</i>	<i>Lisensiyalar</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri			
31 dekabr 2010	492	27	519
Daxilolmalar	647	87	734
31 dekabr 2011	1,139	114	1,253
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2010	(83)	(7)	(90)
Amortizasiya xərci	(48)	(13)	(61)
31 dekabr 2011	(131)	(20)	(151)
Xalis balans dəyəri:			
31 dekabr 2010	409	20	429
31 dekabr 2011	1,008	94	1,102

	<i>Kompüter proqramları</i>	<i>Lisensiyalar</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri			
31 dekabr 2009	115	26	141
Daxilolmalar	377	1	378
31 dekabr 2010	492	27	519
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2009	(73)	(7)	(80)
Amortizasiya xərci	(10)	-	(10)
31 dekabr 2010	(83)	(7)	(90)
Xalis balans dəyəri:			
31 dekabr 2009	42	19	61
31 dekabr 2010	409	20	429

12. Vergilər

Korporativ mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2011</i>	<i>2010</i>
Cari vergi xərci	(387)	(220)
Təxirə salınmış vergi gəliri – müvəqqəti fərqlərin yaranması və qaytarılması	(19)	13
Mənfəət vergisi xərci	(406)	(207)

2011-ci və 2010-cu illər üçün şirkətlərin (o cümlədən bankların) standart korporativ mənfəət vergisi 20% olmuşdur.

Bankarın, sığorta və təkrar sığorta şirkətlərinin fəaliyyətinin stimullaşdırılması haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununa (N710-IIIQ sayılı 28 oktyabr 2008-ci il tarixli) uyğun olaraq maliyyə təşkilatları cari ilin mənfəətini kapitalaşırdığı təqdirdə 1 yanvar 2009-cu il tarixindən etibarən 3 ardıcıl il ərzində mənfəət vergisinin ödənilməsindən azad edilir. Nəticədə, 19 mart 2010-cu il tarixində keçirilmiş səhmdarların iclasında Bank 2009-2011-ci illər ərzində qanuna uyğun olaraq vergidən azad edilmədən istifadə etmək qərarını qəbul etmişdir.

2011-cu ilin aprel ayında Bank 2010-cu il üzrə mənfəətinin kapitalaşıdırılmasını başa çatdırmış və hər səhmin dəyəri 0.02 AZN olmaqla 324,968,952 (2010: 220,072,754) səhmdən ibarət olan səhm kapitalını 6,500 min AZN (2010: 4,401 min AZN) artırmışdır.

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş mənfəət vergisi dərəcəsi ilə fərqlənir. Aşağıdakı cədvəldə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş mənfəət vergisi xərci faktiki xərclərlə tutuşdurulur:

(Min Azərbaycan manatı ilə)

12. Vergilər (davamı)

	2011	2010
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət	7,860	8,177
Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş mənfəət vergisinin dərəcəsi	20%	20%
Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş dərəcə ilə nəzəri mənfəət vergisi xərci	(1,572)	(1,635)
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan və ya qiymətləndirilməyən məbləğlərin vergiyə təsiri		
Çıxılmayan xərclər	(332)	(158)
Üç illik müddətdə vergidən azad edilən mənfəətin vergiyə təsiri	1,498	1,586
Mənfəət vergisi xərci	(406)	(207)

31 dekabr 2011-ci ildə cari mənfəət vergisi öhdəliyi 178 min AZN (2010 - sıfır) olmuşdur.

31 dekabr 2011-ci və 2010-cu il tarixlərində vergiyə təsir yalnız vergi güzəştləri qüvvədə olacağı dövrdə mövcud olacaq çıxılan/vergi tutulan müvəqqəti fərqlər üçün hesablanmışdır. 31 dekabrda təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri və onların müvafiq illərdə hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2009	Ümumi gəlirdə tanınmış	31 dekabr 2010	Ümumi gəlirdə tanınmış	31 dekabr 2011
Vergi tutulan müvəqqəti fərqlərin vergiyə təsiri					
Əmlak və avadanlıq	(13)	13	-	(19)	(19)
Xalis təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(13)	13	-	(19)	(19)

13. Digər aktivlər və öhdəliklər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
Ödənilməkdə olan məbləğlər	78	42
Çıxılsın – Digər aktivlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat	(14)	-
Cəmi digər maliyyə aktivləri	64	42
Mənfəət vergisi istisna olmaqla, əvvəlcədən ödənilmiş vergilər	1,275	491
Quraşdırılmamış avadanlıq	840	-
Əvvəlcədən ödəmələr	703	360
Digər qeyri-maliyyə aktivləri	77	9
Cəmi digər qeyri-maliyyə aktivləri	2,895	860
Cəmi digər aktivlər	2,959	902

Mənfəət vergisi olmayan əvvəlcədən ödənilmiş vergilər Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Məhkəməsinin 2011-ci ildə buraxılmış, mənfəətin kapitalla yönəldilməsinə aid olan 10% dividend vergisinin Bankdan tutulmamasını təsdiq edən qərarından irəli gəlir.

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
Ticarət kreditör borcları	234	311
Digər maliyyə öhdəlikləri	99	-
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	333	311
İşçilər üzrə hesablanmış xərclər	618	625
Təxirə salınmış gəlir	303	290
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	11	14
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	932	929
Cəmi digər öhdəliklər	1,265	1,240

(Min Azərbaycan manatı ilə)

13. Digər aktivlər və öhdəliklər (davamı)

İşçilər üzrə hesablanmış xərclərə Bankın maliyyə nəticələri ilə bağlı olaraq işçilərə 336 min AZN (2010: 340 min AZN) məbləğində mükafatlar və istifadə edilməmiş məzuniyyətlər üçün 282 min AZN (2010: 202 min AZN) məbləğində hesablamalar daxildir.

31 dekabr 2011-ci il tarixində təxirə salınmış gəlirə 303 min AZN (2010: 290 min AZN) məbləğində təxirə salınmış gəlirlər daxildir və bu əsas etibarə ilə kredit xəttinin əldə edilməsi haqqından ibarətdir.

14. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər

Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
Müddətsiz depozitlər	33,188	79,077
Müddətli depozitlər	36,232	-
"Repo" razılaşmaları	3,001	-
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	72,421	79,077

Bank ABŞ dolları ilə müxbir hesab qalıqları üzrə illik 0.75% - 3.75% dərəcəsi ilə, Avro ilə qalıqlar üzrə illik 0.2% - 1.75% dərəcəsi ilə faiz ödəyir (2010: ABŞ dolları üçün illik 3% - 4.8%, Avro üçün illik 0.2% - 1.75%).

31 dekabr 2011-ci ildə Bankın bir (2010: üç) rezident bankda 5,000 min AZN-dən çox qalığı olan müddətsiz depoziti olmuşdur. Bu hesabın məcmu qalığı 31 dekabr 2011-cü ildə 8,788 min AZN (2010: 51,739 min AZN) olmuş, bu da cəmi müddətsiz depozitlər qalığının 26%-ini (2010: 65%) təşkil etmişdir.

31 dekabr 2011-ci ildə banklararası depozitlərə əlaqəli tərəf olan iki qeyri-rezident bankdan borc alınmış 1.39% - 1.43% civarında orta illik faiz dərəcəsi hesablanan (2010: sıfır) 36,232 min AZN (2010: sıfır) daxil idi.

2011-ci il ərzində Bank müddəti on gün olan əks "repo" razılaşmalarını imzalamışdır. Bu razılaşmalara uyğun olaraq, Maliyyə Nazirliyinin ədalətli dəyəri 3,001 min AZN olan müddəti 2012-ci ilin mart və 2014-cü ilin fevral ayına qədər başa çatan və illik 4% - 5 % civarında faiz hesablanan xəzinə çekləri girov qoyulmuşdur. "Repo" razılaşmalarının müddəti 2012-ci ilin yanvar ayında başa çatır.

	2011	2010
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin xəzinə çekləri	3,001	-
"Repo" razılaşmaları əsasında girov qoyulmuş cəmi qiymətli kağızlar	3,001	-

15. Müştərilər qarşısında öhdəliklər

Müştərilər qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
Cari hesablar	68,159	59,316
Müddətli depozitlər	36,182	15,106
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	104,341	74,422
Zəmanətlər üzrə girov kimi saxlanılır	162	192

31 dekabr 2011-ci ildə 64,104 min AZN məbləğində (müştərilər qarşısında öhdəliklərin 62%-i) müştərilər qarşısında öhdəliklər on ən iri müştəriyə aiddir (2010: 29,352 min AZN və ya 39.4%).

31 dekabr 2011-ci il tarixində ödənilməmiş fiziki şəxslərin müddətli depozitləri üzrə orta illik faiz dərəcəsi 3.48% (2010: 2.87%), 31 dekabr 2011-ci il tarixində ödənilməmiş hüquqi şəxslərin müddətli depozitləri üzrə orta illik faiz dərəcəsi 3.6% (2010: 2.94%) təşkil edirdi. Bundan əlavə, 2011-ci il ərzində Bank orta illik qalıqları 50 min AZN-dən və 57 min ABŞ dollarından yuxarı olan hüquqi şəxslərin cari hesab qalıqları üzrə 1.5% (2010: 3%) dərəcəsinə illik faiz ödəmişdir (2010: 50 min AZN və 57 min ABŞ dolları).

31 dekabr 2011-ci il tarixində Bankın 1,000 min AZN-dən yuxarı qalıqları olan on iki müştərisi (2010: on dörd) olmuşdur. Bu müştərilərin məcmu qalığı 31 dekabr 2011-ci il tarixində 66,658 min AZN (2010: 34,556 min AZN) olmuş və cəmi müştəri hesablarının 64%-ni (2010: 46.4%) və cəmi öhdəliklərin 29%-ni (2010: 22%) təmsil etmişdir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

15. Müşətilər qarşısında öhdəliklər (davamı)

Müşətilər qarşısında öhdəliklərə aşağıdakı növ müşətilərlə hesablar daxildir:

	2011	2010
Özəl müəssisələr	79,916	62,593
Fiziki şəxslər	20,964	11,431
İctimai təşkilatlar	3,461	398
Müşətilər qarşısında öhdəliklər	104,341	74,422

Müşəri hesablarının iqtisadiyyat sektorları üzrə təhlili:

	2011	2010
Ticarət	70,687	49,804
Fiziki şəxslər	20,964	11,431
Nəqliyyat və rabitə	6,341	6,706
İctimai təşkilatlar	3,461	398
Daşınmaz əmlakın tikintisi	2,301	5,042
Sığorta	587	1,041
Müşətilər qarşısında öhdəliklər	104,341	74,422

16. Kapital

Hər bir adi səhmin nominal dəyəri 0.02 AZN-dir və bunların hamısı eyni dərəcəlidir. Hər bir səhm bir səsə malikdir.

Qeyd 12-də göstərilədiyi kimi, 30 aprel 2011-ci il tarixində Bank bölüşdürülməmiş mənfəəti istifadə etməklə və 324,968,952 (2010: 220,072,754) əlavə adi səhmlər buraxmaqla özünün 2010-cu il üzrə mənfəətindən (2010: 2009-cu il üzrə) 6,500 min AZN (2010: 4,401 min AZN) məbləğinin kapitalaşdırılmasını tamamlamışdır.

Mövcud olan buraxılmış və tam ödənilmiş səhmlərdə hərəkət belə olmuşdur:

	Səhmlərin sayı	Nominal məbləği (tam məbləğdə)	Cəmi
	Adi səhmlər		
31 dekabr 2009	1,360,470,000	0.02	27,209
2009-cu il üzrə mənfəətin kapitalaşdırılması ilə səhm kapitalının artırılması	220,072,754	0.02	4,401
31 dekabr 2010	1,580,542,754	0.02	31,610
2010-cu il üzrə mənfəətin kapitalaşdırılması ilə səhm kapitalının artırılması	324,968,952	0.02	6,500
31 dekabr 2011	1,905,511,706	0.02	38,110

17. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər**Əməliyyat mühiti**

Azərbaycan iqtisadi islahatları aparmağa və hüquqi, vergi və nizamlayıcı infrastrukturunu təkmilləşdirməyə davam edir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi önəmli dərəcədə islahat və dəyişikliklərdən, eləcə də hökumətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərinin effektivliyindən asılıdır.

Azərbaycan iqtisadiyyatı global maliyyə böhranının təsirinə məruz qalır. Müəyyən bərpa əlamətlərinin mövcud olmasına baxmayaraq, gələcək iqtisadi inkişaf, kapital əldə etmək imkanı və kapitalın dəyəri ilə bağlı qeyri-müəyyənlik yenə də mövcuddur və Bankın gələcək maliyyə vəziyyəti, əməliyyatlarının nəticələri və biznes perspektivlərinə mənfi təsir göstərə bilər. Əldə olan məlumata görə, Bank gözlənilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin yenidən baxılmış qiymətləndirmələrini dəyərsizləşmə qiymətləndirmələrində əks etdirmişdir.

Hal-hazırda Bank fəaliyyətinin sabitliyini təmin etmək üçün bütün münasib tədbirləri gördüyündən əmin olan rəhbərliyin fikrinə baxmayaraq, yuxarıda təsvir edilmiş sahələrdə vəziyyətin gözlənilməz dərəcədə pisləşməsi Bankın nəticələri və maliyyə vəziyyətinə hazırda dəqiq müəyyən edilə bilinməyən dərəcədə mənfi təsir göstərə bilər.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

17. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)**Hüquqi məsələlər**

Adi fəaliyyətində Bank məhkəmə iddiaları və şikayətlərinin obyektidir. Rəhbərlik hesab edir ki, belə iddia və ya şikayətlərdən irəli gələn öhdəlik (əgər olarsa) Bankın maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə mühüm mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

Vergilər

Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə mürəzdir və dəyişikliklər tez-tez edilə bilər. Rəhbərlik tərəfindən bu qanunların və dəyişikliklərin şərh, o cümlədən cari ilin mənfəəti kapitallaşdırılan maliyyə təşkilatlarının 1 yanvar 2009-cu tarixindən etibarən 3 ardıcıl il ərzində mənfəət vergisinin ödənilməsindən azad edilməsinə yol verən və Bankın əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən yeni qanunun şərh müvafiq orqanların şərh ilə üst-üstə düşməyə bilər. Nəticə etibarilə əlavə vergi, cərimə və faiz hesablanı bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama ili də daxil olmaqla əvvəlki üç il üzrə aparıla bilər. Bankda son vergi yoxlaması 2009-cu ilin iyul ayında aparılmış və 2006-cı ilin yanvar ayından 2009-cu ilin mart ayınadək müddəti əhatə edir.

Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2011-cu il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərh münasibdir və Bankın vergi mövqeyi qəbul ediləcəkdir.

Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər

31 dekabrda Bankın təəhhüdləri və potensial öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
Kreditə bağlı öhdəliklər		
İstifadə edilməmiş kredit öhdəlikləri	14,069	15,026
Zəmanətlər	12,411	15,399
Akkreditivlər	2,107	1,697
	28,587	32,122
Əməliyyat lizinqi üzrə öhdəliklər		
1 ilədək	176	134
1 ildən 5 ilədək	-	60
	176	194
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (girov çıxıldıqdan əvvəl)	28,763	32,316
Çıxılsın – zəmanətlər üzrə girov kimi saxlanılan pul vəsaitləri (Qeyd 15)	(162)	(192)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	28,601	32,124

31 dekabr 2011-ci və 2010-cu il tarixlərinə mövcud olan zəmanət məktublarının əksəriyyəti müştərilərə mal və xidmətlərin təchiz edilməsi üçün verilmiş zəmanətlər və müxtəlif təşkilatlarla elan edilmiş tenderlərdə iştirak etmək niyyətilə girov kimi müştərilərə verilmiş tender zəmanətlərindən ibarətdir.

18. Xalis haqq və komissiya gəliri

Xalis haqq və komissiya gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
Hesablaşma əməliyyatları	2,075	1,834
Pul vəsaitlərinin toplanması	1,244	1,055
Zəmanətlər və akkreditivlər	502	369
Plastik kartlarla əməliyyatlar	445	267
Valyutanın mübadiləsi əməliyyatları	103	202
Əsas şirkətdən yenidən maliyyələşdirmə mənbələrinin tapılması ilə bağlı məsləhətləşmə	6	2,326
Digər	109	8
Haqq və komissiya gəliri	4,484	6,061

(Min Azərbaycan manatı ilə)

18. Xalis haqq və komissiya gəliri (davamı)

Xalis haqq və komissiya gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
Plastik kartlarla əməliyyatlar	(348)	(182)
Hesablaşma əməliyyatları	(263)	(218)
Qiymətli kağızlarla əməliyyatlar	(77)	(122)
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	(36)	(67)
Digər	(108)	(85)
Haqq və komissiya xərcləri	(832)	(674)
Xalis haqq və komissiya gəliri	3,652	5,387

19. İşçilər üzrə xərclər

İşçilər üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
Əmək haqqı və mükafatlar	(3,923)	(3,170)
Sosial sığorta xərcləri	(512)	(418)
İşçilər üzrə digər xərclər	(462)	(390)
Cəmi işçilər üzrə xərclər	(4,897)	(3,978)

20. Ümumi və inzibati xərclər

Ümumi və inzibati xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
Binadan istifadə və icarə	(1,013)	(849)
Təhlükəsizlik	(522)	(430)
Rəbitə	(408)	(300)
Təmir və saxlanma	(341)	(216)
Hüquq və məsləhət xidmətləri	(139)	(167)
Kommunal xidmətlər	(91)	(56)
Ofis təchizatı	(90)	(60)
Marketing və reklam	(83)	(10)
Sığorta	(44)	(30)
Əməliyyat vergiləri (Gəlir vergisi istisna olmaqla)	(33)	(15)
Digər	(83)	(87)
Ümumi və inzibati xərclər	(2,847)	(2,220)

21. Risklərin idarə olunması**Ön söz**

Öz fəaliyyətində Bank müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Bankın daim mənfəətlə işləməsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bankın hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski, bazar riski və əməliyyat riskinə məruz qalır.

Müstəqil riskə nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Bankın strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risklərin idarə olunması strukturu

İdarə Heyəti risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsi üçün məsuliyyət daşıyan ayrıca müstəqil orqanlar da vardır.

Direktorlar Şurası

İdarə Heyəti risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması (davamı)

Ön söz (davamı)

İdarə Heyəti

İdarə Heyəti Bankda ümumi risk prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənilib hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyasəti və limitlərinin tətbiqi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental risk məsələləri üçün məsuliyyətlidir və risklə bağlı müvafiq qərarların yerinə yetirilməsinə nəzarət edir.

Risklərin idarə olunması bölməsi

Risklərin idarə olunması bölməsi müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəstəklənməsi üçün məsuliyyət daşıyır.

Risklərə nəzarət bölməsi

Risklərə nəzarət bölməsi bütün Bankda risk prinsipləri, qaydaları və limitlərinə uyğunluğu izləmək üçün məsuliyyət daşıyır. Her bir təsərrüfat qrupuna risklərə müstəqil nəzarət, o cümlədən müəyyən edilmiş limitlərlə müqayisədə riskə məruz qalan pozisiyaların həcminə nəzarət, eləcə də yeni məhsulların və strukturlaşdırılmış əməliyyatların riskinin qiymətləndirilməsi üçün məsuliyyət daşıyan mərkəzsizləşdirilmiş bölmə daxildir. Bu bölmə həmçinin risklərin ölçülməsi və hesabat sistemlərində tam əks etdirilməsi üçün məlumatın toplanmasını təmin edir.

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xəzinədarlığı Bank aktivlərinin və öhdəliklərinin idarə olunması, eləcə də ümumi maliyyə strukturu üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Bankın maliyyələşdirmə və likvidlik riskləri üçün məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası hər il Bankda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Bankın prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili Audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

Risklərin ölçülməsi və hesabat sistemləri

Bankın riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modeller keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Bank baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əslində baş verdiyi təqdirdə ən pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

Risklərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Bankın müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanır. Belə limitlər Bankın biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Bankın qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Bank bütün risk və əməliyyat növləri üzrə ümumi risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşımaq qabiliyyətinə nəzarət edir və bu qabiliyyəti qiymətləndirir.

Bütün fəaliyyət növləri üzrə əldə edilmiş məlumat risklərin təhlil və nəzarət edilməsi və tez aşkar olunması məqsədilə yoxlanılır və işlənir. Mütəmadi olaraq sənaye sahəsi, müştəri və coğrafi risklər haqqında məlumat təqdim edilir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Konsentrasiya biznes tərəfdaşlarının oxşar iş fəaliyyəti ilə məşğul olmasından, iş növünün eyni coğrafi regionda yer almasından, eyni iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olması və nəticədə iqtisadi, siyasi və ya digər şərtlərdəki dəyişikliklərin həmin biznes tərəfdaşlarının müqavilələrdə göstərilmiş şərtlərin yerinə yetirilməsi imkanlarına oxşar təsir göstərməsindən yaranır. Konsentrasiya Bankın fəaliyyətinin xüsusi coğrafi yerlərə və sənaye sahələrinə təsir göstərən dəyişikliklərə həssaslığını göstərir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşmmək üçün, Bankın daxili siyasət və prosedurlarına diversifikasiyalı portfelin dəstəklənməsinə yönəlmiş xüsusi prinsiplər daxil edilir. Müəyyən edilmiş risk konsentrasiyası müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması (davamı)**Kredit riski**

Kredit riski – Bankın sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşları müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədikləri üçün Bankın zərər çəkməsi riskidir. Bank kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Bankın qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitoring etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Bank kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu sistem hər bir biznes tərəfdaşına müntəzəm olaraq yenidən baxılmalı olan risk reytingini təyin edir. Kredit keyfiyyətinin yenidən baxılması prosesi Banka məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımi tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Kreditlə bağlı təəhhüd riskləri

Bankın müştərilərə verdiyi zəmanətlər əsasında Bank tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yarana bilər. Müştərilər bu ödənişləri Banka akkreditivin şərtləri əsasında qaytarırlar. Onlar Bankı kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Qarşılıqlı hesablaşma haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalması nəzərə alınmadan, birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentləri üzrə kredit riskinin maksimal həcmi, daha yaxşı onların balans dəyərləri təqdim edir.

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərle qeydə alınanda göstərilən balans dəyərləri dəyərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yarana bilən riskin maksimal həcmi deyil, kredit riskinin cari həcmi əks etdirir.

Maliyyə alətlərinin hər bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal həcmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır. Girovu və riski azaldan digər metodların təsiri Qeyd 8-də göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə kreditin keyfiyyəti

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Bankın daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Bankın kredit reytingi sistemində əsaslanaraq maliyyə vəziyyəti haqqında birləşdirilmiş hesabatın kreditlə bağlı səthlərində aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

Aşağıdakı cədvəldə banklara və müştərilərə verilmiş yüksək keyfiyyətli kreditlər minimal səviyyədə kredit riski olan kreditlərdir, adətən kredit reytingi yüksək səviyyədədir və ya bu səviyyəyə yaxındır və ya çox yaxşı girovla təmin edilmişdir. Yaxşı maliyyə vəziyyəti və yaxşı borcun ödənilməsi tarixi olan digər borcalanlar standart səviyyəyə daxil edilir. Qeyri-standart kreditlər standart reytingdən aşağı olan, lakin fərdi şəkildə dəyərdən düşməmiş kreditlərdən ibarətdir.

Qeydlər	<u>Vaxtı keçməmiş və dəyərdən düşməmiş</u>			<u>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərdən düşməmiş</u>		<u>Fərdi şəkildə dəyərdən düşmüş</u>	<u>Cəmi 2011</u>
	<u>Yüksək reyting 2011</u>	<u>Standart reyting 2011</u>	<u>Qeyri-standart reyting 2011</u>	<u>düşməmiş 2011</u>		<u>2011</u>	
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	7	2,965	12,388	-	-	-	15,353
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8						
Korporativ kreditlər		9,219	68,829	20,010	1,175	435	99,668
İstehlak kreditləri		-	2,130	14,942	621	105	17,798
Kiçik müəssisələrə kreditlər		-	7,632	480	51	3	8,166
İpoteka kreditləri		-	596	80	43	-	719
Cəmi ümumi müştərilərə verilmiş kreditlər		9,219	79,187	35,512	1,890	543	126,351
Investisiya qiymətli kağızları	9	8,312	-	-	-	-	8,312

(Min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması (davamı)**Kredit riski (davamı)**

Qeydlər	Vaxtı keçməmiş və dəyərdən düşməmiş				Vaxtı keçmiş, lakin dəyərdən düşməmiş		Fərdi şəkildə dəyərdən düşmüş	Cəmi 2010
	Yüksək reyting 2010	Standart reyting 2010	Qeyri-standart reyting 2010					
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	7	412	18,374	-	-	-	-	18,786
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8							
Korporativ kreditlər		2,898	45,519	10,899	544	638		60,498
İstehlak kreditləri		-	1,445	3,163	221	78		4,907
Kiçik müəssisələrə kreditlər		-	4,457	-	27	38		4,522
İpoteka kreditləri		-	348	-	-	-		348
Cəmi ümumi müştərilərə verilmiş kreditlər		2,898	51,769	14,062	792	754		70,275
İnvestisiya qiymətli kağızları	9	11,200	-	601	-	-		11,801

Vaxtı keçmiş kreditlərin müddətlər üzrə təhlili aşağıda təqdim olunur. Vaxtı keçmiş kreditlərin əksəriyyəti dəyərsizləşmiş hesab olunmur.

Kredit portfeli daxilində reytingləri dəqiq və ardıcıl şəkildə tətbiq etmək Bankın siyasətidir. Bu mövcud risklərin məqsədli idarə olunması, habelə kredit risklərinin həcmələrini bütün fəaliyyət növləri və məhsullar üzrə müqayisə edilməsi imkanını təmin edir. Reyting sistemi biznes tərəfdaşlarının qiymətləndirilməsi üçün əsas ilkin məlumat olan bir sıra maliyyə-analitik metodlara, eləcə də işlənmiş bazar məlumatlarına əsaslanır. Bütün daxili risk reytingləri Bankın reyting siyasətinə uyğun olaraq müəyyən edilir. Verilən reytinglər müntəzəm qaydada qiymətləndirilir və yenidən baxılır.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərdən düşməmiş kreditlərin müddətlərinin maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə təhlili

	30 gündən az 2011	31 - 60 gün 2011	61 - 90 gün 2011	90 gündən çox 2011	Cəmi 2011
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Korporativ kreditlər	413	762	-	-	1,175
İstehlak kreditləri	254	143	85	139	621
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər	-	-	1	50	51
İpoteka kreditləri	42	1	-	-	43
Cəmi	709	906	86	189	1,890
	30 gündən az 2010	31 - 60 gün 2010	61 - 90 gün 2010	90 gündən çox 2010	Cəmi 2010
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Korporativ kreditlər	74	-	-	470	544
İstehlak kreditləri	39	-	-	182	221
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər	9	-	-	18	27
Cəmi	122	-	-	670	792

Qeyd 8-də müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərdən düşməsi üzrə ehtiyatla bağlı daha ətraflı məlumat təqdim olunur.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması (davamı)**Kredit riski (davamı)***Dəyersizləşmənin qiymətləndirilməsi*

Kreditlərin dəyersizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi zamanı nəzərə alınan əsas amillər müxtəlif vaxt intervalında vaxtı keçmiş məbləğlərin qalıqlarında hərəkətləri ölçən "dövr etmə sürəti" ("roll-rate") modelinin təqdim etdiyi məlumatlardır. Bank dəyərdən düşmə baxımından iki səviyyədə qiymətləndirmə aparır: fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar və Məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar.

Fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Bank mühüm olan hər bir kredit üzrə tələb olunan ehtiyatları fərdi şəkildə müəyyən edir. Ehtiyatların məbləği müəyyən edildiyi zaman aşağıdakı amillər nəzərə alınır: biznes tərəfdaşının biznes-planının dayanıqlığı, onun maliyyə çətinlikləri yarandığı təqdirdə fəaliyyət nəticələrini təkmilləşdirmək qabiliyyəti, proqnozlaşdırılan mədaxillər və müflislik halında gözlənilən dividend ödənişləri, maliyyə dəstəyinin cəlb edilməsi imkanı, girovun satış dəyəri və gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətinin müddətləri. Gözlənilməyən hadisələr daha çox diqqət tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, dəyərdən düşmə zərərləri hər hesabat tarixində qiymətləndirilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Fərdi olaraq mühüm olmayan müştərilərə verilmiş kreditlərin (o cümlədən kredit kartları, ipoteka kreditləri və girovsuz istehlakçı kreditlərinin) və fərdi olaraq mühüm olan, lakin fərdi şəkildə dəyərdən düşməsinə dair obyektiv sübutlar olmayan kreditlərin dəyərdən düşməsi üçün ehtiyatlar Məcmu şəkildə qiymətləndirilir. Ehtiyatlar hər hesabat tarixində qiymətləndirilir və bu zaman hər bir kredit portfeli ayrıca təhlil edilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirmə zamanı fərdi şəkildə dəyersizləşməyə dair obyektiv sübut olmayanda da portfelin dəyersizləşməsi müəyyən edilir. Dəyersizləşmə zərərləri "dövr etmə sürəti" ("roll-rate") modelinin təqdim etdiyi məlumatları nəzərə almaqla müəyyən edilir. Bundan sonra dəyersizləşmə ehtiyatı kredit rəhbərliyi tərəfindən Bankın ümumi siyasətinə uyğunluq baxımından yoxlanılır.

Maliyyə zəmanətləri və akkreditivləri kreditlərlə eyni qaydada qiymətləndirilir və ehtiyat ayrılır.

Bankın pul aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi cəmləşmə belədir:

	2011				2010			
	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi
Aktivlər:								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	31,651	49,182	49	80,882	36,043	65,065	23	101,131
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	15,353	-	-	15,353	18,786	-	-	18,786
Müştərilərə verilmiş kreditlər	123,139	-	-	123,139	67,990	-	-	67,990
İnvestisiya qiymətli kağızları:	8,312	-	-	8,312	11,861	-	-	11,861
Digər maliyyə aktivləri	1,339	-	-	1,339	42	-	-	42
	179,794	49,182	49	229,025	134,722	65,065	23	199,810
Öhdəliklər:								
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	36,189	36,232	-	72,421	79,077	-	-	79,077
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	104,341	-	-	104,341	74,422	-	-	74,422
Digər maliyyə öhdəlikləri	333	-	-	333	311	-	-	311
	140,863	36,232	-	177,095	153,810	-	-	153,810
Xalis aktivlər / (öhdəliklər)	38,931	12,950	49	51,930	(19,088)	65,065	23	46,000

(Min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması (davamı)**Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi**

Likvidlik riski adi və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixində Bankın ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski məhdudlaşdırmaq məqsədilə rəhbərlik gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin hərtərəfli qiymətləndirilməsi üçün mürəkkəb sistem tərtib etmişdir. Likvidliyin idarə edilməsi metodları və hesabatları Bankın Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiq edilir, Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi Departamenti tərəfindən hazırlanır və hər ay Aktivlər və Öhdəliklər Komitəsi tərəfindən nəzərdən keçirilir.

Bank pul vəsaitlərinin hərəkəti gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən, əsasən Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankın notlarından ibarət olan, bazarda alınıb-satılan yüksək likvidli və təhlükəsiz aktivlər portfelinə sahibdir. Bundan əlavə, Bank bütün filialları, bankomatları və müxbir hesablardakı qalıqları üzrə çox effektiv pul vəsaitlərinin idarə edilməsi sistemini istifadə edir.

Likvidlik vəziyyəti Bank tərəfindən ARMB-nin təyin etdiyi minimum 30% likvidlik əmsalına əsaslanaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilir və idarə edilir. 31 dekabrda bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2011	2010
Ani likvidlik əmsalı	72.29%	79.55%

Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili

Aşağıdakı cədvəldə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri əsasında Bankın 31 dekabrda maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbinin mümkün olan ən tez tarixdə verilməsi hesab olunur. Bununla bərabər Bank gözləyir ki, müştərilərin çoxu Bank ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödəniş tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Bankın hesabladığı gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətlərini əks etdirmir.

Maliyyə öhdəlikləri**31 dekabr 2011-ci ildə**

	3 aydan az	3-12 ay	1 – 5 il	5 ildən artıq	Cəmi
Kredit təşkilatları qarşısında	36,370	36,363	-	-	72,733
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	103,298	1,020	426	-	104,744
Digər maliyyə öhdəlikləri	333	-	-	-	333
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	140,001	37,383	426	-	177,810

Maliyyə öhdəlikləri**31 dekabr 2010-ci ildə**

	3 aydan az	3-12 ay	1 – 5 il	5 ildən artıq	Cəmi
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	79,546	-	-	-	79,546
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	75,284	761	77	-	76,122
Digər maliyyə öhdəlikləri	311	-	-	-	311
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	155,141	761	77	-	155,979

Aşağıdakı cədvəldə Bankın maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklərinin müqavilə müddətləri göstərilir. Hər bir yerinə yetirilməmiş kredit öhdəliyi müştərinin icra edilməsini tələb edə bildiyi ən erkən tarixin təsədüf etdiyi müddətə daxil edilir. Buraxılmış maliyyə zəmanəti haqqında müqavilələrlə bağlı zəmanətin maksimal məbləği həmin zəmanətin tələb edilə bildiyi ən erkən dövrə aid edilir.

	3 aydan az	3-12 ay	1 – 5 il	5 ildən artıq	Cəmi
2011	108	5,058	17,946	5,475	28,587
2010	1,781	14,982	10,666	4,693	32,122

Bank gözləyir ki, potensial öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin hamısının öhdəlik müddəti tamamlanana qədər yerinə yetirilməsi tələb olunmayacaqdır.

Bankın öz öhdəliklərini ödəmək qabiliyyəti eyni müddət ərzində aktivlərin ekvivalent məbləğini realizasiya etmək qabiliyyətinə əsaslanır.

Bank hər hansı bir təşkilatdan və ya fiziki şəxsdən əhəmiyyətli vəsait almır. Ödəmə müddətlərinin təhlili hər hansı konkret müddətdə əhəmiyyətli mənfi müddətlərin olmasını göstərmir.

Müştərilər qarşısında öhdəliklərə fiziki şəxslərin müddətli depozitləri daxildir. Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq Bank bu depozitləri əmanətinin tələbi ilə qaytarmalıdır. Qeyd 15-ə bax.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması (davamı)**Bazar riski**

Bazar riski maliyyə alətlərinin gələcək pul vəsaitləri axınının ədalətli dəyəri faiz dərəcəsi və valyuta məzənnələri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində tərəddüd eləməsi riskidir. Bankın əhəmiyyətli kapital, korporativ təsbit gəlir və ya törəmə payları yoxdur.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin faiz dərəcəsinin artması/azalması nəticəsində ucuzlaşması/bahalaşması riskidir. Aşağıdakı cədvəldə Bankın cari ilin mənfəətinin, digər dəyişən göstəricilərin sabit qalması şərti ilə, faiz dərəcəsinə mümkün dəyişikliklərə qarşı həssaslığı təqdim olunur.

Cari ilin mənfəətinin həssaslığı 31 dekabr 2011-ci ildə dəyişən faiz dərəcəli qeyri-ticarət maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri əsasında hesablanmış bir il üçün xalis faiz gəliri üzrə faiz dərəcəsinə ehtimal edilən dəyişikliklərin təsiridir.

<i>Valyuta</i>	<i>Əsas göstəricilərdə artma (azalma) 2011</i>	<i>Mənfəətin və ya zərərin həssaslığı 2011</i>	<i>Kapitalın həssaslığı 2011</i>
ABŞ dolları	15/(15)	(54)/54	(54)/54

Kapitalın faiz dərəcələrində təxmin edilən dəyişikliklərə həssaslığı gəlirlilik əyrisindən paralel kənarlaşmaların olması fərziyyəsi əsasında 31 dekabr 2011-ci ildə müəyyən dərəcə ilə satıla bilən maliyyə aktivlərini yenidən qiymətləndirməklə hesablanır. Bununla bərabər, yerli bazarda satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar üzrə faiz dərəcəsi alışı və ya satış zamanı həmin qiymətli kağızlar üzrə hesablanmış diskonta və ya əlavəyə (alınmış və ya satılmış qiymətli kağızların faktiki qiymətinə daxil edilir) əsaslandığı üçün, təsbit dərəcəli satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlara tətbiq ediləcək dərəcələrdə hər hansı dəyişiklik kapitalla heç bir təsir göstərmir.

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici valyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə tərəddüd etməsi riskidir. Bank özünün maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə qüvvədə olan xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin təsir göstərməsi riskinə məruzdur.

Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi komitəsi valyuta riskini AZN-in ehtimal olunan devalvasiyası və digər makroiqtisadi göstəricilərin əsasında açıq valyuta vəziyyətini idarə etməklə idarə edir. Bu Banka valyuta dərəcələrinin milli valyutaya qarşı əhəmiyyətli dəyişməsindən zərərləri minimallaşdırmaq imkanını verir. ARMB-nin tələblərinə uyğunlaşmaq məqsədilə xəzinədarlıq Bankın açıq valyuta mövqeyinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir.

<i>Valyuta</i>	<i>Məzənnədə artım, % 2011</i>	<i>Vergidən əvvəl mənfəətə təsir 2011</i>	<i>Məzənnədə artım, % 2010</i>	<i>Vergidən əvvəl mənfəətə təsir 2010</i>
ABŞ dolları	5.09	227	8.35	109
AVRO	14.55	268	14.7	(401)

<i>Valyuta</i>	<i>Məzənnədə azalma, % 2011</i>	<i>Vergidən əvvəl mənfəətə təsir 2011</i>	<i>Məzənnədə azalma, % 2010</i>	<i>Vergidən əvvəl mənfəətə təsir 2010</i>
ABŞ dolları	(5.09)	(227)	(8.35)	(109)
AVRO	(14.55)	(268)	(14.7)	401

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlıq və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuza xələl gətirə, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Bank bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi həmin risklərin idarə edilməsi üçün effektiv alət ola bilər. Nəzarət sistemində vəzifələrin səmərəli bölüşdürülməsi, giriş, təsdiqləmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili auditdən istifadə daxildir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

22. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Qiymətləndirmə modellərindən istifadə etməklə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək və açıqlamaq üçün Bank aşağıdakı iyerarxiyadan istifadə edir:

- Səviyyə 1: oxşar aktiv və ya öhdəliklər üçün fəal bazarda müəyyən edilmiş (düzəliş edilməmiş) qiymətlər;
- Səviyyə 2: uçota alınmış ədalətli dəyərə birbaşa və ya dolayısı ilə əhəmiyyətli təsir göstərən, bazarda müşahidə olunan ilkin məlumatlardan istifadə edən mexanizmlər və
- Səviyyə 3: uçota alınmış ədalətli dəyərə əhəmiyyətli təsir göstərən, müşahidə olunmayan bazar məlumatlarına əsaslanan giriş məlumatlarından istifadə edən mexanizmlər.

Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyərle uçota alınmış maliyyə alətlərinin ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələr üzrə təhlili verilir:

31 dekabr 2011-ci ildə	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi
Maliyyə aktivləri				
İnvestisiya qiymətli kağızları	8,252	-	60	8,312
31 dekabr 2010-cu ildə	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi
Maliyyə aktivləri				
İnvestisiya qiymətli kağızları – satış üçün mövcud olan	11,200	601	60	11,861

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları

Hər hansı qiymətləndirmə modelləri ilə dəyəri müəyyən edilən satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları əsas etibarilə birjada dövr etməyən kapitaldan və borc qiymətli kağızlarından ibarətdir. Bu qiymətli kağızların dəyəri bəzi hallarda yalnız bazarda müşahidə edilən məlumatları, digər hallarda isə bazarda həm müşahidə edilən, həm də müşahidə edilməyən məlumatları əks etdirən modellər vasitəsilə müəyyən edilir. Bazarda müşahidə edilməyən giriş məlumatlarına investisiya obyektinin gələcək maliyyə göstəriciləri, onun risk profili, eləcə də investisiya obyektinin fəaliyyət göstərdiyi sənaye sahəsi və coğrafi yurisdiksiya ilə bağlı iqtisadi fərziyyələr daxildir.

Ədalətli dəyərle əks etdirilməmiş maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıda Bankın birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərle əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri təqdim edilmir:

	Balans dəyəri 2011	Ədalətli dəyər 2011	Balans dəyəri 2010	Ədalətli dəyər 2010
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	80,882	80,882	101,131	101,131
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	15,353	15,353	18,786	18,786
Müştərilərə verilmiş kreditlər	123,139	123,139	67,990	67,990
Digər maliyyə aktivləri	64	64	42	42
Maliyyə öhdəlikləri				
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	72,421	72,421	79,077	79,077
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	104,341	104,341	74,422	74,422
Digər maliyyə öhdəlikləri	333	333	311	311

Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərle qeydə alınmamış maliyyə alətləri üçün ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün istifadə edilən metod və fərziyyələr aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyərləri təxminən balans dəyərlərinə bərabər olan aktivlər

Tez satıla bilən və ödəmə müddəti qısa (üç aydan az) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyərləri təxminən ədalətli dəyərlərinə bərabərdir. Bu fərziyyə həmçinin müddətsiz depozitlərə və xüsusi ödəmə müddəti olmayan əmanət hesablarına da tətbiq edilir.

Sabit və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri

Qiyməti birjada müəyyən edilən borc alətlərinin ədalətli dəyəri elan edilmiş bazar qiymətlərinə əsaslanır. Qiyməti birjada müəyyən edilməyən borc alətlərinin ədalətli dəyəri oxşar şərtləri, kredit riski və qalıq müddətləri üçün, hazırda mövcud olan dərəcələri istifadə etməklə gələcək pul vəsaitləri hərəkəti diskontlaşdırılması yolu ilə qiymətləndirilir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

23. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə aktiv və öhdəliklər onların qaytarılması və ya ödənilməsi gözlənilən müddətlər üzrə təhlil edilir. Bankın müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəniş öhdəlikləri Qeyd 21-də "Risklərin idarə edilməsi" bölməsində göstərilir.

	2011			2010		
	Bir ilədək	Bir ildən çox	Cəmi	Bir ilədək	Bir ildən çox	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	80,882	-	80,882	101,131	-	101,131
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	15,353	-	15,353	18,786	-	18,786
Müştərilərə verilmiş kreditlər	27,338	95,801	123,139	14,418	53,572	67,990
Investisiya qiymətli kağızları	2,239	6,073	8,312	8,639	3,222	11,861
Əmlak və avadanlıqlar	-	4,427	4,427	-	4,136	4,136
Qeyri-maddi aktivlər	-	1,102	1,102	-	429	429
Digər aktivlər	2,119	840	2,959	902	-	902
Cəmi	127,931	108,243	236,174	143,876	61,359	205,235
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	72,421	-	72,421	79,077	-	79,077
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	103,917	424	104,341	73,867	555	74,422
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri	178	-	178	-	-	-
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	-	19	19	-	-	-
Digər öhdəliklər	1,265	-	1,265	1,240	-	1,240
Cəmi	177,781	443	178,224	154,184	555	154,739
Xalis	(49,850)	107,800	57,950	(10,308)	60,804	50,496

24. Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatın açıqlanması

24 sayılı "Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatın açıqlanması" MHBS-na uyğun olaraq tərəflər bu halda əlaqəli hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarında olsun. Hər bir potensial əlaqəli tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

Əlaqəli tərəflər əlaqəli olmayan tərəflərin həyata keçirə bilmədiyi əməliyyatlarda iştirak edə bilər. əlaqəli tərəflər arasında əməliyyatlar əlaqəli olmayan tərəflər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılır.

31 dekabr 2011-ci il tarixinə əlaqəli tərəflə əməliyyatlar üzrə ödənilməmiş qalıqlar bunlardır:

	2011		2010	
	Əsas şirkət	Ümumi nəzarət altında müəssisələr	Əsas şirkət	Ümumi nəzarət altında müəssisələr
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	46,207	73	56,889	-
Digər kredit təşkilatlarının öhdəlikləri (müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş faiz dərəcəsi: illik 4%)	-	-	5,188	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş faiz dərəcəsi: illik 3%; ödəmə vaxtı: 28 dekabr 2012-ci il)	-	1,376	-	-
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	36,232	-	-	-
Müştərilərin cari /hesablama hesabları (müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş faiz dərəcəsi: illik 0%-4%)	-	657	-	12

(Min Azərbaycan manatı ilə)

24. Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatın açıqlanması (davamı)

Əlaqəli tərəflə əməliyyatlardan irəli gələn gəlir və xərc aşağıdakı kimidir:

	2011		2010	
	Ümumi nəzarət altında		Ümumi nəzarət altında	
	Əsas şirkət	müəssisələr	Əsas şirkət	müəssisələr
Faiz gəliri	221	-	2,188	-
Faiz xərci	(115)	(14)	-	-
Haqq və komissiya gəliri	-	13	-	-
Haqq və komissiya xərci	(25)	-	(19)	(71)
Ümumi və inzibati xərclər	(42)	(34)	(36)	(72)

Əsas idarə edici işçi heyətinə ödənişlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
Əmək haqqı və qısamüddətli mükafatlar	736	574
İstifadə edilməmiş məzuniyyətlər	31	71
Əsas idarə edici işçi heyətinə cəmi ödənişlər	767	645

25. Kapitalın adekvatlığı

Bank tərəfindən kapitalın idarə edilməsinin məqsədləri (i) ARMB-nin müəyyən etdiyi kapital tələblərinin yerinə yetirilməsi, (ii) Bankın daim fəaliyyət göstərən müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi imkanının təmin edilməsi və (iii) fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdar dəyərinin maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və kapitalın adekvatlığı reytinglərinin təmin edilməsidir. ARMB-nin müəyyən etdiyi Kapitalın adekvatlığı əmsallarına uyğunluq hər ay Bankın Baş İcraçı Direktoru və Baş Mühasibi tərəfindən nəzərdən keçirilən və imzalanan həmin əmsalların hesablanması təsvir edən hesabatlar vasitəsilə nəzarət edilir. Kapitalın idarə edilməsinin digər məqsədləri hər il qiymətləndirilir.

Bank iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Bank səhmdarlara ödənilən dividend ödənişlərinin məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara bilər. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd, siyasət və proseslərdə ciddi dəyişikliklər baş verməmişdir.

ARMB hər bankdan və ya bank qrupundan: (a) səhm kapitalını minimal 10,000 min AZN (2010: 10,000 min AZN) səviyyəsində saxlamağı; (b) cəmi nizamnamı kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ('cəmi kapital əmsalı') müəyyən edilmiş minimal 12% (2010: 12%) səviyyəsində və ya daha yuxarı səviyyədə saxlamağı və (c) 1 dərəcəli kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ('1 dərəcəli kapital əmsalı') müəyyən edilmiş minimal 6% (2010: 6%) səviyyəsində və ya daha yuxarı səviyyədə saxlamağı tələb edir.

Rəhbərlik hesab edir ki, Bank 2011-ci və 2010-cu illər ərzində Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun kapitalın adekvatlığı əmsalına uyğunlaşmışdır.

31 dekabr 2011-ci ildə Bankın Kapitalın adekvatlığı əmsalı ARMB tələblərinə əsasən aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2011	2010
1 dərəcəli kapital	50,496	42,526
2 dərəcəli kapital	9,761	9,346
Çıxılsın kapitaldan tutulmalar	(1,102)	(429)
Cəmi kapital	59,155	51,443
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	184,527	140,171
1 dərəcəli kapitalın adekvatlığı əmsalı	27.4%	30.3%
Cəmi kapitalın adekvatlığı əmsalı	32.1%	36.7%